

Fødevarerhvervet i Danmark 2013

Tema:

Fødevarer og andre ressourceområder
Arbejdskraft i landbruget
Det økologiske marked
Regnskabstal for de vigtigste fiskerihavne

DANMARKS
STATISTIK

Fødevareerhvervet i Danmark 2013

Titel Fødevarerhverv i Danmark 2013

Udgivet af Danmarks Statistik
April 2015
Foto: Colourbox/ Hans Prinsen

Pdf-udgave:

Kan hentes gratis på www.dst.dk/publ/FodvareerhvDK
ISBN 978-87-501-2175-6
ISSN

Adresser:

Danmarks Statistik
Sejrøgade 11
2100 København Ø

Tlf. 39 17 39 17
e-mail: dst@dst.dk
www.dst.dk

Forfatter:

Sisse Schlægelberger, sis@dst.dk
Cand.oecon.agro. fra Københavns Universitet.

Dorte Hækkerup, dmh@dst.dk
Cand.agro. fra Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole.

Karsten Larsen, kkl@dst.dk
Cand.polit fra Københavns Universitet.

Martin Lundø, mlu@dst.dk
Cand.scient.pol. fra Københavns Universitet.

Kim Normark Andersen, kno@dst.dk
Cand.polit fra Københavns Universitet.

Signaturforklaring

- 0 } Mindre end en halv af den anvendte enhed
0,0 }
• Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
.. Oplysning for usikker til at angives
... Oplysning foreligger ikke
- Nul

Som følge af afrundinger kan summen af tallene i tabellerne afvige fra totalen.

Explanation of symbols

- 0 } Less than half of the unit applied
0,0 }
• Category not applicable
.. Data too uncertain
... Data not available
- Nil

Due to rounding, the figures given for individual items do not necessarily add up to the corresponding totals shown.

© Danmarks Statistik 2015

Du er velkommen til at citere fra denne publikation.
Angiv dog kilde i overensstemmelse med god skik.

Det er tilladt at kopiere publikationen til privat brug.
Enhver anden form for hel eller delvis gengivelse eller mangfoldiggørelse
af denne publikation er forbudt uden skriftligt samtykke fra Danmarks Statistik.
Kontakt os gerne, hvis du er i tvivl.

Når en institution har indgået en kopieringsaftale med COPY-DAN,
har den ret til - inden for aftalens rammer - at kopiere fra publikationen.

Forord

Fødevareerhvervet i Danmark er i konstant udvikling, og i det primære jordbrug bliver bedrifterne stadig større. Effektiviteten stiger, og anvendelsen af arbejdskraft optimeres. Derudover er der stort fokus på økologi og det økologiske marked, hvor omsætningen af økologiske varer i den danske detailhandel næsten er tredoblet fra 2003 til 2013.

Forskellige aspekter af udviklingen og forandringen i Fødevareerhvervet er udgangspunktet for denne publikation. Publikationen indledes med en sammenligning af ressourceområdet fødevarer med andre ressourceområder. Ressourceområder belyser en alternativ opdeling af virksomheder i sammenhængende erhvervsområder ud fra virksomhedernes slutprodukter. Udvalgte temaer såsom arbejdskraften i landbruget og det økologiske marked belyses også. Derudover er der suppleret med et tema om regnskabstal for de vigtigste fiskerihavne i Danmark. Som noget nyt kan der offentliggøres regnskabsstatistik på et højt detaljeringsniveau for fiskerihavne i Danmark.

Publikationen er udarbejdet i kontoret for Fødevareerhverv, og det redaktionelle arbejde er varetaget af fuldmægtig Sisse Schlægelberger, som derudover har skrevet afsnittet om ressourceområderne sammen med fuldmægtig Dorte Hækkerup. Fuldmægtig Karsten Larsen har belyst arbejdskraften i landbruget, mens chefkonsulent Martin Lundø har bidraget med afsnittet om det økologiske marked. Afsnittet om regnskabstal for de vigtigste fiskerihavne er skrevet af specialkonsulent Kim Normark Andersen.

Danmarks Statistik, marts 2015

Jørgen Elmeskov

Peter Vig Jensen

Preface

The food industry in Denmark is constantly developing and farms in the primary agriculture are steadily becoming larger. Productivity gains are increasing and the use of manpower is optimized. Furthermore, great attention is focussed on ecology and the organic market, where sales of organic products in the Danish retail trade almost tripled from 2003 to 2013.

Different aspects of developments and changes in the food industry form the basis of the present publication. The publication starts off with a comparison of the resource area food products in relation to other resource areas. The resource areas review an alternative classification of business enterprises in coherent business areas on the basis of the finished products. Selected themes, e.g. manpower in agriculture and the ecological market, are also reviewed. The publication also includes a theme on accounts figures for the most important fishing ports in Denmark. Accounts statistics at a high level of detail for Danish fishing ports are published for the first time.

The publication was prepared by the Division for Food Industries and the editorial work was the responsibility of Sisse Schlægelberger, head of section, who also wrote the section on the resource areas, together with Dorte Hækkerup, head of section. Labour in agriculture was reviewed by Karsten Larsen, head of section, while Martin Lundø, chief adviser, contributed with the section on the organic market. The section on accounts figures for the most important fishing ports was written by Kim Normark Andersen, senior adviser.

Statistics Denmark, March 2015

Jørgen Elmeskov

Peter Vig Jensen

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	6
1. Fødevarer og andre ressourceområder	8
1.1 Afgrænsning af ressourceområderne	8
1.2 Sammenligning af ressourceområder	9
1.3 Udviklingen i ressourceområdet fødevarer	15
1.4 Supplerende beskrivelser til ressourceområder.	19
2. Arbejdskraft i dansk landbrug	21
3. Det økologiske marked	31
3.1 Detailhandel med økologiske varer	31
3.2 Økologisk foodservice	34
3.3 Udenrigshandel med økologiske varer	34
3.4 Økologisk produktion og landbrugsareal	37
4. Regnskabstal for vigtigste danske fiskerihavne	41
4.1 Hirtshals	42
4.2 Thyborøn	43
4.3 Skagen	45
4.4 Hanstholm	46
4.5 Esbjerg	47
4.6 Hvide Sande	48
4.7 Strandby	49
4.8 Nexø	50
4.9 Andre hjemhavne	51
5. English summary	53

Sammenfatning

Publikationen består af fire artikler, som hver belyser forskellige centrale aspekter af fødevareerhvervet i Danmark og dets udvikling. Indledningsvis beskrives udviklingen i ni ressourceområder, herunder med særligt fokus på ressourceområdet fødevarer. Herefter følger artikler om arbejdskraften i landbruget, det økologiske marked samt regnskabstal for de vigtigste fiskerihavne i Danmark.

Hovedpointerne i de fire artikler er:

Fødevarer og andre ressourceområder:

Ressourceområder belyser en alternativ opdeling af virksomheder i sammenhængende erhvervsområder ud fra virksomhedernes slutprodukter. Ressourceområderne er opdelt i ni forskellige områder, herunder fødevarer.

- I 2012 var der 1,3 mio. fuldtidsbeskæftigede i den private sektor, heraf 186.000 i ressourceområdet fødevarer.
- Ressourceområderne havde en samlet omsætning på 3.300 mia. kr. i 2012. Ressourceområdet fødevarer omsatte for 645 mia. kr., svarende til 20 pct. af den samlede omsætning. Fødevarer var dermed det største ressourceområde målt på omsætning i 2012.
- Det samlede ordinære resultat var 226 mia. kr. i 2012, hvilket var på niveau med 2008. Ressourceområdet fødevarers ordinære resultat steg med 14 mia. kr. til 31 mia. kr. fra 2008 til 2012.
- Egenkapitalen for ressourceområdet fødevarer var i 2012 337 mia. kr., hvilket var 77 mia. kr. lavere end i 2008. Undergruppen primære erhverv stod for hele faldet i egenkapitalen i ressourceområdet fødevarer.

Arbejdskraft i landbruget:

- Beskæftigelsen i landbruget faldt med 22.000 til 81.000 personer fra 1999 til 2013. Målt i fuldtidsbeskæftigede svarede det til 52.000 i 2013, et fald på 12.000 fuldtidsbeskæftigede siden 1999.
- Lidt over 5.000 personer, svarende til 6 pct. af alle beskæftigede i landbruget arbejder med økologisk landbrug.
- På næsten hver tredje bedrift tager ægtefællen del i bedriftens arbejde.
- Halvdelen af landmændene arbejder på egen hånd. Det er mest udbredt på bedrifter uden husdyr, hvor andelen er omkring to tredjedele, mens kun hver femte landmand med svin er alene om bedriftens arbejde.

Det økologiske marked

- Omsætningen af økologiske varer i detailhandlen er næsten tredoblet til 5.833 mio. kr. fra 2003 til 2013. Målt pr. indbygger svarer det til en stigning i detailhandlen fra 375 kr. i 2003 til 1.037 kr. i 2013.
- Det samlede salg af økologiske føde- og drikkevarer til foodservice f.eks., restauranter og køkkener i institutioner, udgjorde 981 mio. kr. i 2013.
- Danmark har haft underskud på handelsbalancen for økologiske varer siden 2003, men eksporten er siden 2008 begyndt at indhente importen.
- Både Danmarks forbrug og eksport af økologiske varer er domineret af mejeriprodukter.

Regnskabstal for de vigtigste havne:

- De danske fiskere landede 664.000 ton fisk til en samlet værdi af 2,9 mia. kr. i 2013. 98,3 pct. af landingerne er dækket i statistikken, og inkluderer 616 fartøjer hjemmehørende i 111 forskellige havne.
- De 8 største fiskerihavne landede tilsammen for 2,3 mia. kr. i 2013, svarende til 80 pct. af den samlede landingsværdi for de danske fartøjer.

- Hirtshals er den største danske fiskerihavn målt på landingsværdi. Der blev landet for 634 mio. kr., svarende til 22 pct. af den samlede landingsværdi i 2013.
- De fem største fartøjer i Hirtshals stod for 83 pct. af bruttoudbyttet i Hirtshals og 96 pct. af det samlede driftsresultat.

Kilder og metoder

Temaafsnittene er baseret på forskellige statistikker fra Danmarks Statistiks kontor for Fødevareerhverv

Fødevarer og andre ressourceområder er baseret på en sammenkørsel af data fra den generelle firmastatistik samt regnskabsstatistikkerne for jordbrug, fiskeri og akvakultur.

Arbejdskraft i landbruget er baseret på Danmarks Statistiks Landbrugs- og gartneritælling.

Artiklen om det økologiske marked er udarbejdet på baggrund af data fra statistikkerne: Detailomsætning af økologiske føde- og drikkevarer, Udenrigshandel med økologiske varer og Salg af føde- og drikkevarer til foodservice samt statistik om arealer og animalsk produktion.

Regnskabstal for de vigtigste fiskerihavne er en viderebearbejdning af regnskabsstatistikken for fiskeri.

Flere tal om fødevareerhvervet

Yderligere analyser og tal om fødevareerhvervet findes på:

www.dst.dk/da/Statistik/emner/landbrug-gartneri-og-skovbrug.aspx

www.dst.dk/da/Statistik/emner/fiskeri-og-akvakultur.aspx

Her er der bl.a. tal for:

- bedrifter, arealer og husdyr
- arbejdskraft i landbruget
- produktion og anvendelse
- økologi
- regnskaber

1. Fødevarer og andre ressourceområder

Begrebet *ressourceområder* tager udgangspunkt i en alternativ opdeling af virksomhederne. Den gør det muligt at sammenligne sammenhængende erhvervsområder med udgangspunkt i virksomhedernes slutprodukter, dvs. varer eller tjenester. Opgørelsen er baseret på Danmarks Statistiks generelle firmastatistik samt regnskabsstatistik for de primære erhverv dvs. jordbrug, fiskeri og akvakultur for perioden 2008 til 2012.

Aktive virksomheder med minimum 0,5 årsværk

Reelt dækker opgørelsen alle aktive virksomheder i alle brancher, dog med en minimumsgrænse på 0,5 årsværk. Det betyder, at små deltidslandbrug og fritidsfiskere ikke er inkluderet i opgørelsen. Der opdeles i ni ressourceområder baseret på virksomhedernes branchekoder, *Dansk Branchekode 2007*. Det er virksomhedernes registrerede hovedbranche, der er udgangspunktet for opdelingen i ressourceområder, dog med undtagelse af jordbrug. Her er virksomhederne fordelt på branche ud fra virksomhedens jordbrugsaktiviteter.

1.1 Afgrænsning af ressourceområderne

Hvert ressourceområde opdeles i fire underområder; primære erhverv, fremstillingserhverv, støtteerhverv og serviceerhverv.

1.1.1 Ressourceområde fødevarer

Primære erhverv, fødevarer

De væsentligste områder af primære erhverv under *fødevarer* omfatter dyrkning af afgrøder, avl af dyr, fiskeri, opdræt i dambrug samt jagt (og serviceydelser i forbindelse med jagt). Indsamling af vildtvoksende forstmateriale samt indvinding af mineraler til fremstilling af kemiske produkter og gødningsstoffer hører også under de primære erhverv. Endvidere skal nævnes pelsdyravl, som hører under avl af andre dyr. Til denne opgørelse af ressourceområder er pelsdyravl placeret under primære erhverv indenfor *fødevarer*, da pelsdyrfarme opfattes som en integreret del af landbruget, og produktionen ofte foregår i sammenhæng med øvrig landbrugsproduktion. I den generelle firmastatistik hører pelsdyravl ind under *møbler og beklædning*, da slutproduktet pelsskind bruges til beklædning.

Fremstillingserhverv, fødevarer

Under fremstillingserhverv findes forarbejdning, konservering og fremstilling af føde- og drikkevarer. Kategorien omfatter både forarbejdning af afgrøder herunder bl.a. frugt og grøntsager samt kød og andre husdyrprodukter. Alle led mellem råvarer og færdige fødevarerprodukter hører under fremstillingserhverv. Forarbejdning af f.eks. korn og frø til udsæd findes også i denne gruppe ligesom fremstilling af færdige foderblandinger til kæledyr samt tobaksprodukter.

Støtteerhverv, fødevarer

Støtteerhverv vedrørende *fødevarer* omhandler fremstilling af bl.a. maskiner, emballage, tovværk, foderblandinger, gødningsstoffer og pesticider.

Serviceerhverv, fødevarer

Serviceerhverv i relation til *fødevarer* er serviceydelser som f.eks. rådgivning og dyrlæge samt udlejning/leasing, reparation, landskabspleje, engros- og detailhandel med hovedvægten på føde-, drikke- og tobaksvarer. Supermarkedskæder, hvor salget af non-food produkter er mindre end 20 pct. hører til i serviceerhverv *fødevarer*.

1.1.2 Øvrige ressourceområder

<i>Møbler og beklædning</i>	I kategorien <i>møbler og beklædning</i> findes fremstilling af møbler og beklædning, herunder fodtøj, samt fremstilling af maskiner og engros- og detailhandel. Se supplerende beskrivelse i afsnit 1.4.
<i>Turisme</i>	Indenfor området <i>turisme</i> findes kun serviceerhverv, hvilket omfatter overnatningsfaciliteter, restauranter, museer, forlystelsesparker, zoologiske haver og lignende attraktioner.
<i>Bygge og bolig</i>	Under <i>bygge og bolig</i> hører både skovning, indvinding af materialer og fremstilling af produkter og maskiner til byggebranchen. Opførelse af bygninger, anlæg af veje og ledningsnet samt engroshandel med maskiner og byggematerialer er ligeledes naturligt placeret under dette område. Endvidere kan nævnes ejendomshandel og rådgivningsvirksomhed. For yderligere beskrivelse, se afsnit 1.4.
<i>It og kommunikation</i>	<i>It og kommunikation</i> omfatter bl.a. trykning af dagblade, fremstilling af computere og kommunikationsudstyr samt dele og komponenter. Endvidere kan nævnes engroshandel med elektronisk udstyr, udgivervirksomhed og radio- og tv-produktion. Se afsnit 1.4 for nærmere beskrivelse.
<i>Transport</i>	<i>Transportområdet</i> omfatter fremstilling af dele, køretøjer, skibe og både. Endvidere hører reparation, vedligeholdelse, salg, udlejning/leasing og serviceydelser i relation til motorkøretøjer, skibe og både også til i denne gruppe. Se afsnit 1.4 for yderligere information.
<i>Energi og miljø</i>	Til kategorien <i>energi og miljø</i> hører bl.a. indvinding af sten- og brunkul, råolie og naturgas samt serviceydelser i forbindelse med dette. Produktion, distribution og handel med elektricitet, gas, vand og varme samt behandling af spildevand hører ligeledes til området. For yderligere beskrivelse se afsnit 1.4.
<i>Medico og sundhed</i>	Fremstilling af farmaceutiske råvarer og præparater, andre plastprodukter samt udstyr og instrumenter hører til området <i>medico og sundhed</i> . Endvidere kan nævnes engros- og detailhandel med medicinalvarer samt hospitaler og lægepraksis. Se afsnit 1.4 for flere detaljer.
<i>Øvrige erhverv</i>	Øvrige ressourceområder er en restgruppe, som omfatter en lang række forskellige områder, som ikke hører under de otte førnævnte områder. Her skelnes ikke mellem primære erhverv, fremstillingserhverv, støtteeerhverv og serviceerhverv. Se afsnit 1.4 for eksempler på områder placeret under øvrige erhverv.

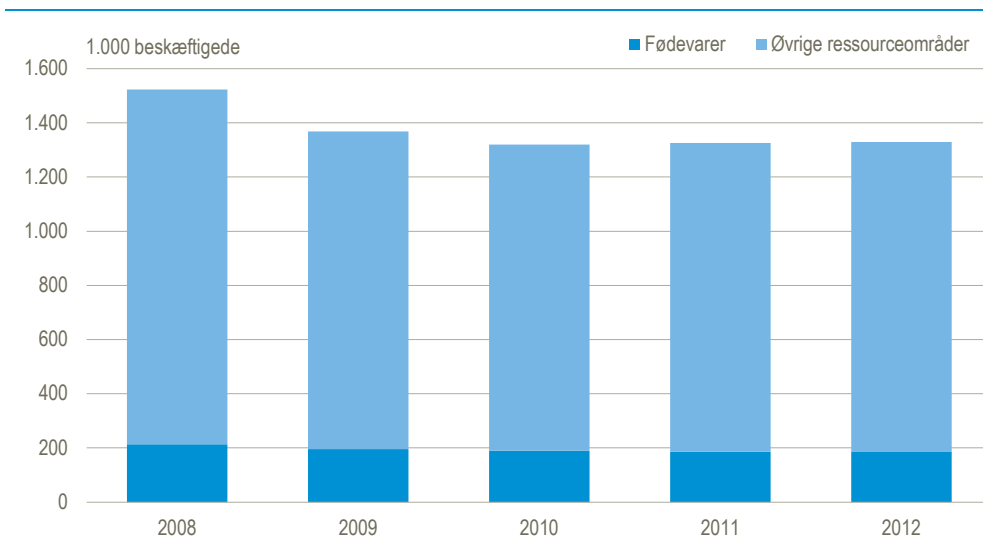
1.2 Sammenligning af ressourceområder

De ni ressourceområder blev påvirket vidt forskelligt af finanskrisen mht. udviklingen i beskæftigelse, omsætning, eksport, ordinært resultat og egenkapital. I det følgende analyseres udviklingen.

1.2.1 Beskæftigelse

Fald på 13 pct. i beskæftigelsen Omregnet til fuld tid var der 1,3 mio. beskæftiget i den private sektor i 2012. Heraf var 186.000 ansat i fødevarerektoren. Det svarer til, at knap 14 pct. af den samlede private arbejdsstyrke arbejdede i ressourceområdet *fødevarer* i 2012. Der var samlet set 194.000 færre ansatte i den private sektor i 2012 end i 2008, svarende til et fald på 13 pct. i beskæftigelsen. Det markante fald i beskæftigelsen skete fra 2008 til 2010, hvorefter beskæftigelsen steg med knap 10.000 fuldtidsbeskæftigede fra 2010 til 2012.

Figur 1.1 Beskæftigelse fordelt på ressourceområdet fødevarer og øvrige ressourceområder

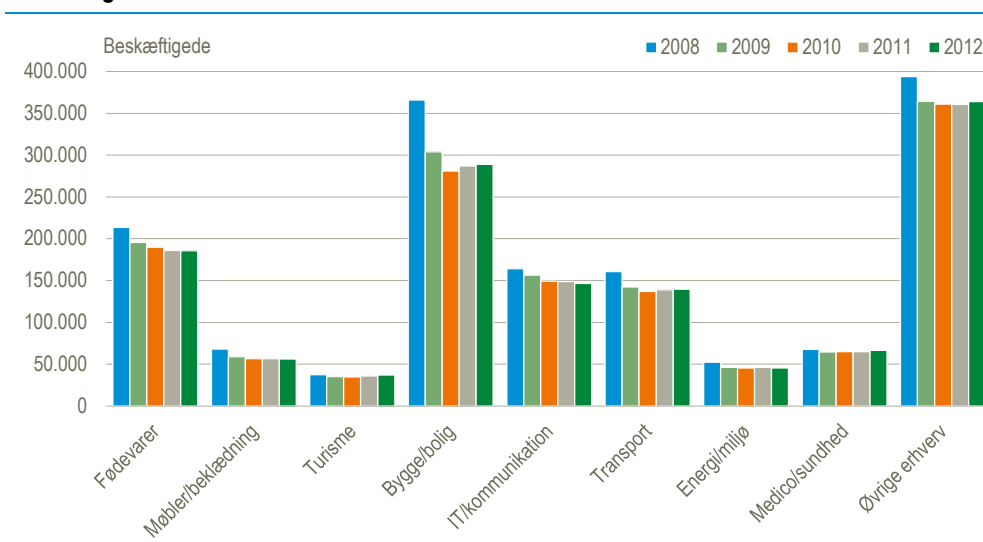
28.000 færre beskæftigede i fødevarerektoren

Der var væsentlige forskelle på udviklingen i beskæftigelsen i de ni ressourceområder. Beskæftigelsen i ressourceområdet *fødevarer* faldt med 28.000 beskæftigede fra 2008 til 2012, svarende til 13 pct. Fødevarerhvervet var det tredjestørste ressourceområde i perioden, når der ses på beskæftigelse.

Størst fald i beskæftigelsen i bygge og bolig

Det største ressourceområde, hvis der ses bort fra *øvrige erhverv*, var *bygge- og boligområdet*, der i 2008 beskæftigede 366.000 ansatte eller 24 pct. af alle beskæftigede i den private sektor. Det var samtidig også det område, hvor faldet i beskæftigelsen var størst. Beskæftigelsen faldt med 23 pct. fra 2008 til 2010, hvorefter beskæftigelsen igen har været svagt stigende. Samlet set faldt beskæftigelsen i ressourceområdet *bygge og bolig* med 77.000 personer. Det bør bemærkes, at ressourceområdet *bygge og bolig* sandsynligvis er vokset kraftigt op til finanskrisens start, så faldet i beskæftigelsen kommer fra et højt niveau.

Figur 1.2 Beskæftigelse i de ni ressourceområder

Minimalt fald i beskæftigelsen i turisme og medico og sundhed

I modsætningen til den markant lavere beskæftigelse i ressourceområderne *bygge og bolig* og *fødevarer* var faldet i ressourceområderne *turisme* og *medico og sundhed* minimalt. I begge områder faldt beskæftigelsen med 1 pct., svarende til et fald på 452 ansatte i ressourceområdet *turisme* og 988 personer i *medico og sundhed*.

1.2.2 Omsætning

Omsætningen udgjorde 3.300 mia. kr. i 2012

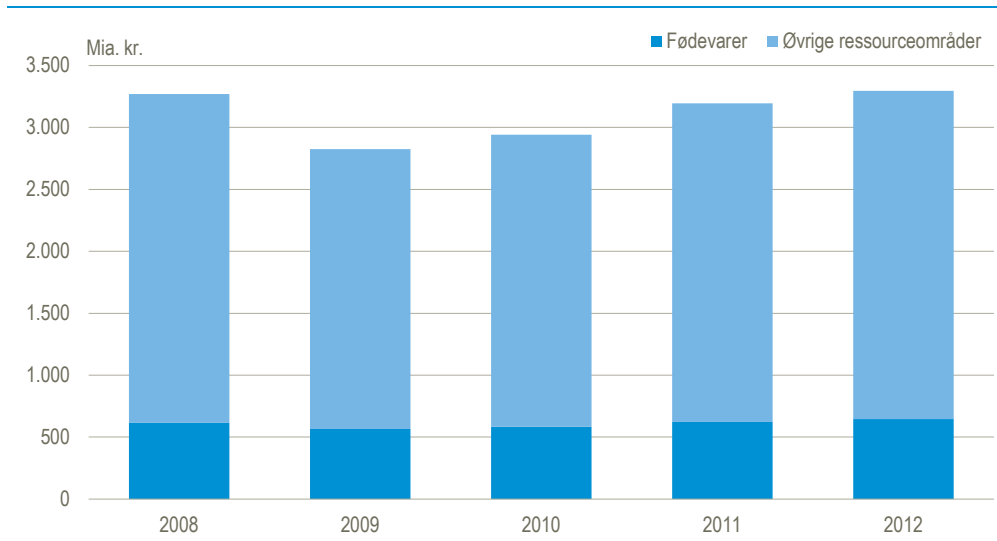
Den samlede omsætning i den private sektor var i 2012 på knap 3.300 mia. kr., hvilket var 26 mia. kr. mere end i 2008. Omsætningen faldt markant med 14 pct. fra 2008 til 2009, og det var først i 2012, at den samlede omsætning igen oversteg 2008-niveauet.

Fødevarer havde den største omsætning i 2012

Ressourceområdet *fødevarer* omsatte for 645 mia. kr. i 2012, hvilket var en stigning på 32 mia. kr. i den femårige periode. Det svarer til en omsætningsstigning på 5 pct. Omsætningen i fødevarer svarede til 20 pct. af den samlede omsætning i 2012, og var dermed det ressourceområde, som havde den største omsætning af alle ressourceområderne. I 2008 udgjorde *fødevarer* 19 pct. af den samlede omsætning, men omsætningen i *bygge og bolig* var lidt højere.

Figur 1.3

Omsætningen fordelt på ressourceområdet fødevarer og øvrige ressourceområder

Bygge og bolig havde det største fald i omsætningen

Ressourceområdet *bygge og bolig* havde det største fald i omsætningen på 104 mia. kr. fra 2008 til 2012, svarende til et fald i omsætningen på 16 pct. I 2008 havde *bygge og bolig* den største omsætning af alle ressourceområder, svarende til 20 pct. af den samlede omsætning, hvilket faldt til 16 pct. i 2012.

Tabel 1.1

Omsætning for de ni ressourceområder

	2008	2009	2010	2011	2012
	mia. kr.				
Fødevarer	613	565	584	622	645
Møbler og beklædning	139	127	130	138	142
Turisme	36	34	34	36	37
Bygge og bolig	644	518	485	525	540
IT og kommunikation	356	333	335	347	353
Transport	515	402	469	506	512
Energi og miljø	351	281	315	398	404
Medico og sundhed	155	157	167	175	184
Øvrige erhverv	460	410	425	448	479
I alt	3 271	2 826	2 943	3 195	3 297

Medico og sundhed øgede omsætningen med 19 pct.

Modsat set var *medico og sundhed* det ressourceområde, som havde den største procentvise stigning i omsætningen. Omsætningen blev øget med 29 mia. kr. til 184 mia. kr., hvilket svarer til en stigning i omsætningen på 19 pct.

1.2.3 Omsætning pr. beskæftiget

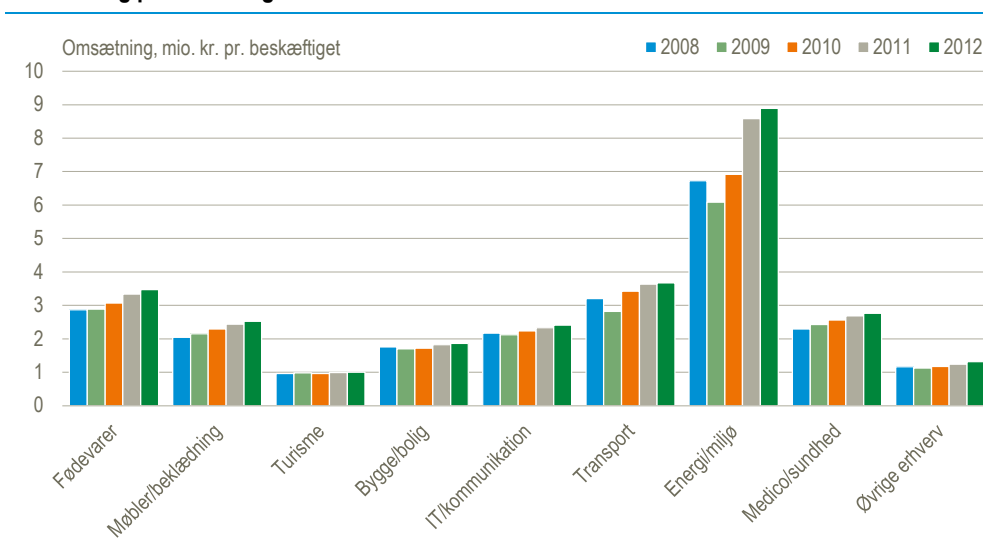
Fødevarer havde 3,5 mio. kr. i omsætning pr. beskæftiget i 2012

Omsætningen pr. beskæftiget steg for alle ressourceområder i perioden 2008 til 2012. For ressourceområdet *fødevarer* steg omsætningen pr. beskæftiget med 0,6 mio. kr. til 3,5 mio. kr., og området havde den tredje største omsætning pr. beskæftiget af de ni ressourceområder i 2012. Omsætningen pr. beskæftiget steg med 21 pct. for *fødevarer* fra 2008 til 2012.

Energi og miljø øgede omsætningen pr. beskæftiget mest

Energi og miljø var det ressourceområde, hvor omsætningen pr. beskæftiget både steg mest og lå på det højeste niveau. En beskæftiget i *energi- og miljøsektoren* omsatte for 8,9 mio. kr. i 2012, hvilket var 2,2 mio. kr. mere end i 2008. Det svarer til en stigning på 32 pct. Beskæftigelsen faldt i sektoren med 6.800 personer, mens omsætningen steg med 53 mia. kr., hvilket påvirkede omsætningen pr. beskæftiget markant. Omsætningen pr. beskæftiget var i 2012 mere end dobbelt så høj som i *transportsektoren*, der havde den næsthøjeste omsætning pr. beskæftiget.

Figur 1.4 Omsætning pr. beskæftiget for de ni ressourceområder

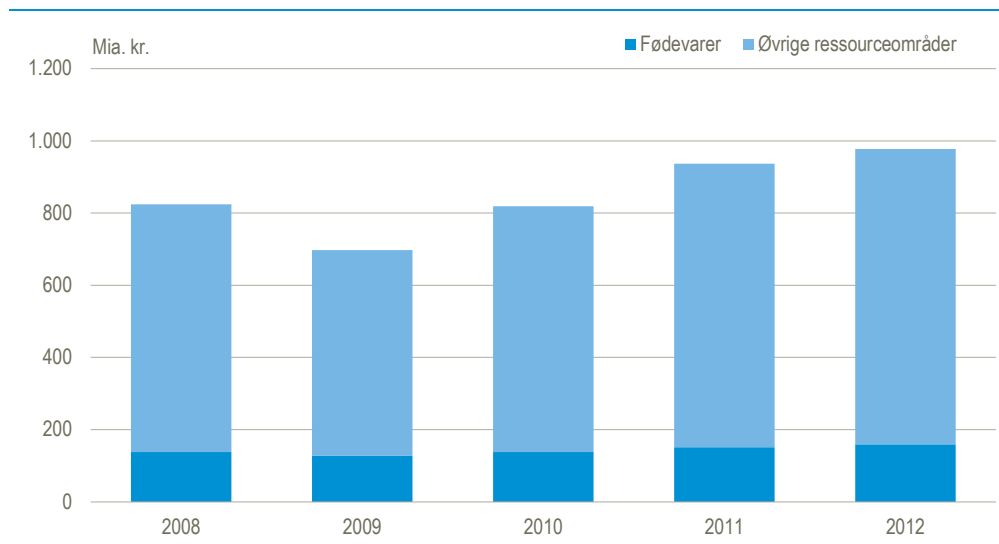
Turisme og bygge og bolig var de to ressourceområder, hvor omsætningen pr. beskæftiget steg mindst med henholdsvis 3 pct. og 6 pct.

1.2.4 Eksport

Eksporten var i 2012 på 978 mia. kr.

Den samlede eksport fra den private sektor var i 2012 978 mia. kr., en stigning på 154 mia. kr. siden 2008. Eksporten faldt med 15 pct. fra 2008 til 2009, svarende til et fald på 127 mia. kr. Eksporten kom i 2010 tilbage på samme niveau som i 2008, hvorefter den steg yderligere i 2011 og 2012.

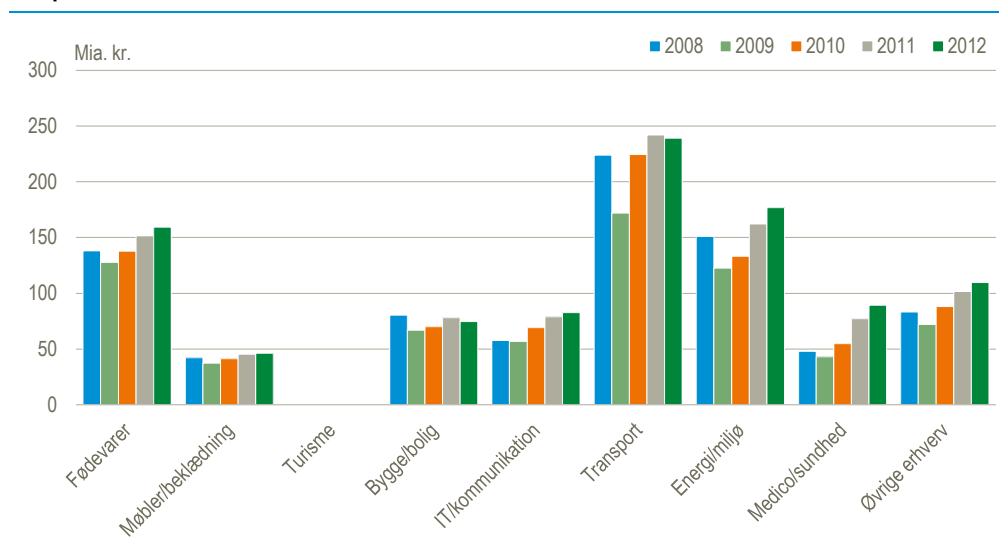
Figur 1.5 Den samlede eksport fordelt på ressourceområdet fødevarer og øvrige ressourceområder

Fødevarereksporterede for 159 mia. kr. i 2012

Fødevarereksporterede i 2012 for 159 mia. kr. og var det ressourceområde, som havde den tredjestørste eksport. Eksporten steg fra 2008 til 2012 med 21 mia. kr., svarende til en samlet stigning på 15 pct. Eksporten voksede med mellem 5 og 10 pct. årligt.

Figur 1.6 Eksport for de ni ressourceområder

Medico og sundhed havde stor vækst i eksporten

Medico og sundhed steg med 87 pct. i perioden til 89 mia. kr. og var dermed det ressourceområde, hvor eksporten steg mest målt i kroner og næstmest målt i procent.

Eksporten faldt for bygge- og boligområdet

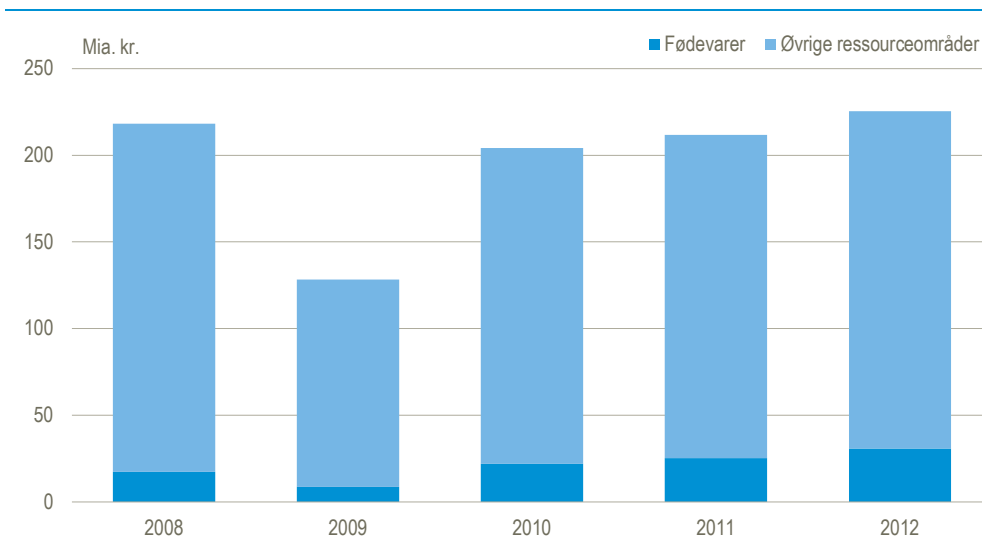
Bygge og bolig var det eneste ressourceområde, hvor eksporten var lavere i 2012 end i 2008. Eksporten faldt med 6 mia. kr. i perioden, svarende til et fald på 7 pct.

1.2.5 Ordinært resultat

Tydeligt fald i resultatet fra 2008 til 2009

Ressourceområdernes ordinære resultat viser tydelige spor af finanskrisen. Resultatet faldt for alle områder fra 2008 til 2009, hvorefter det steg igen i 2010 undtagen for ressourceområdet *turisme*. Det var først i 2012, at det samlede ordinære resultat for alle ressourceområderne var på højde med resultatet i 2008. Det ordinære resultat var samlet set 226 mia. kr. i 2012.

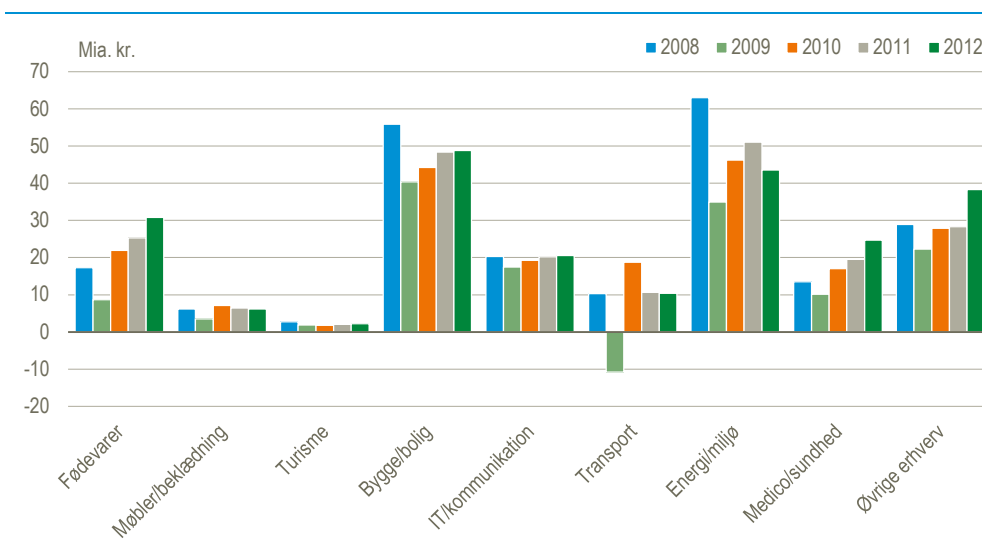
Figur 1.7 Det ordinære resultat fordelt på ressourceområdet fødevarer og øvrige ressourceområder

Fødevarer tjente 31 mia. kr. i 2012

Resultatet for *fødevarer* var 31 mia. kr. i 2012, hvilket var en stigning på 14 mia. kr. i forhold til 2008. Siden 2009, hvor fødevarerhvervets resultat var på sit laveste niveau, blev det mere end fordoblet i 2010, hvorefter det steg med mellem 16 og 22 pct. årligt i periodens to sidste år. *Fødevarer* udgjorde 14 pct. af det samlede ordinære resultat i 2012, hvilket var en stigning på 6 procentpoint fra 2008.

Figur 1.8 Ordinært resultat for de ni ressourceområder

Resultatet steg mest for medico og sundhed

Ressourceområdet *medico og sundhed* var klart det område, hvor det ordinære resultat steg mest i perioden 2008 til 2012. Resultatet steg med 84 pct. til knap 25 mia. kr.

Energi og miljø havde 31 pct. lavere resultat i 2012 end i 2008

Resultatet for ressourceområderne *turisme, bygge og bolig* samt *energi og miljø* faldt så markant i starten af perioden, at de i 2012 stadig ikke havde opnået et ordinært resultat på niveau med i 2008. Resultatet var dog stigende fra 2010. Resultatet for *energi og miljø* var 31 pct. lavere i 2012 end i 2008, og var dermed det ressourceområde, hvor resultatet faldt mest. *Bygge og bolig*, der havde det største fald i beskæftigelsen, havde et ordinært resultat på 49 mia. kr. i 2012, hvilket var 13 pct. lavere end i 2008.

1.2.6 Egenkapital

1.847 mia. kr. i samlet egenkapital i 2012

Egenkapitalen afspejler virksomhedens værdi, når alle forpligtigelser er trukket fra. Den samlede egenkapital for de ni ressourceområder var 1.847 mia. kr. i 2012. Det var 70 mia. kr. højere end i 2008. Egenkapitalen var meget svingende i perioden. Den var på sit laveste niveau med 1.522 mia. kr. i 2011, hvorefter den steg markant til det højeste niveau i 2012.

Egenkapitalen i fødevarerhvervet er reduceret med 19 pct.

Fødevarer er et af de tre ressourceområder, hvor egenkapitalen var mindre i 2012 end i 2008. Finanskrisen har haft markant indflydelse på aktivernes værdi herunder jordværdien, hvorfor egenkapitalen faldt betydeligt i denne periode. Egenkapitalen i fødevarerhvervet var i 2012 på 337 mia. kr., hvilket var 77 mia. kr. mindre end i 2008. Overordnet set svarer det til, at egenkapitalen for fødevarerhvervet blev reduceret med 19 pct. i denne femårige periode.

Tabel 1.2 Egenkapital for de ni ressourceområder

	2008	2009	2010	2011	2012
	mia. kr.				
Fødevarer	413	390	382	283	337
Møbler og beklædning	33	32	35	38	44
Turisme	10	1	8	8	8
Bygge og bolig	507	420	390	390	394
IT og kommunikation	111	130	116	130	135
Transport	178	167	190	187	204
Energi og miljø	176	154	203	88	214
Medico og sundhed	101	107	112	116	156
Øvrige erhverv	248	280	281	283	354
I alt	1 777	1 682	1 716	1 522	1 847

Medico og sundhed øgede egenkapitalen med 55 pct.

Ressourceområdet *medico og sundhed* var det område, som øgede egenkapitalen mest i denne periode. Egenkapitalen steg med 55 pct. til 156 mia. kr. i 2012. Samtidigt var det det eneste område, hvor egenkapitalen var stigende i hele perioden.

1.3 Udviklingen i ressourceområdet fødevarer

Dette afsnit ser nærmere på de fire underområder indenfor ressourceområde *fødevarer* i årene 2008 til 2012.

61 pct. af virksomhederne er primære erhverv

I 2012 bestod det samlede fødevarerhverv af 36.674 virksomheder, mens der i 2008 var 39.854 virksomheder, et fald på 8 pct. De fleste virksomheder fandtes i undergruppen primære erhverv. I 2012 var der 22.298 virksomheder, hvilket svarer til 61 pct. Antallet af virksomheder i de primære erhverv faldt med 10 pct. fra 2008 til 2012, hvilket var det største fald indenfor ressourceområdet *fødevarer*.

Tabel 1.3 Virksomheder i ressourceområde fødevarer

	2008	2009	2010	2011	2012
	Antal				
Primære erhverv	24 742	23 050	23 506	22 586	22 298
Fremstillingserhverv	1 667	1 602	1 584	1 577	1 554
Støtteerhverv	754	726	728	717	717
Serviceerhverv	12 691	12 159	12 169	12 177	12 105
Fødevarer i alt	39 854	37 537	37 987	37 057	36 674

1.3.1 Beskæftigede i fødevarerhvervet

Størst beskæftigelse i serviceerhverv

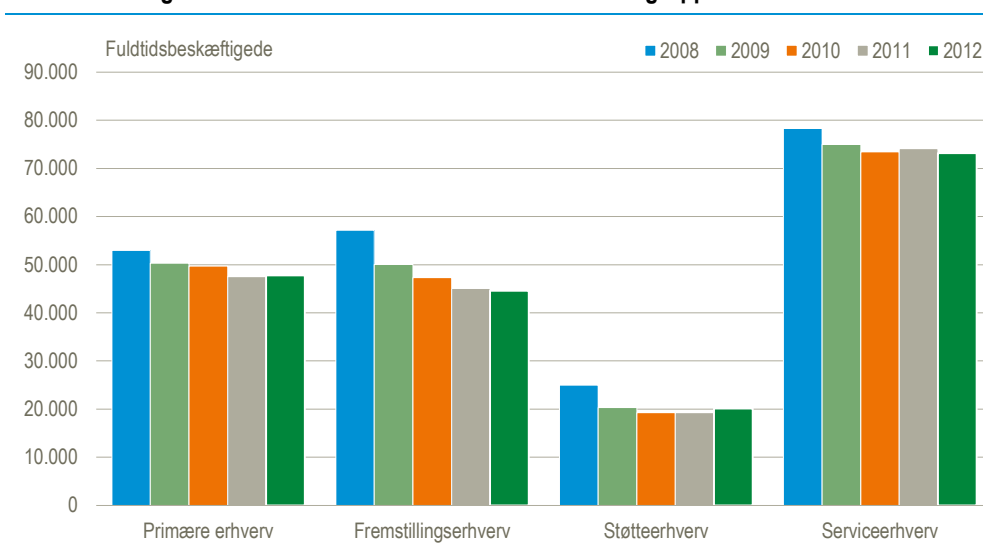
Den største beskæftigelse var i undergruppen serviceerhverv, der i 2012 beskæftigede 73.161 personer omregnet til fuld tid, mens der var færrest beskæftiget i undergruppen støtteerhverv, nemlig 20.100 fuldtidspersoner. I 2012 var der beskæftiget 47.757 fuldtidspersoner i undergruppen primære erhverv, hvilket svarer til fremstillingserhverv, hvor antallet var 44.573.

Samlet fald i beskæftigelsen

I alle fire undergrupper ses fald i beskæftigelsen fra 2008 til 2012. Det største samlede procentvise fald var i fremstillingserhverv, hvor det var 28 pct. For støtteerhverv var der dog det største fald fra 2008 til 2009, mens beskæftigelsen var stort set uændret fra 2009 til 2012.

Figur 1.9

Antal beskæftigede i ressourceområdet fødevarers fire undergrupper

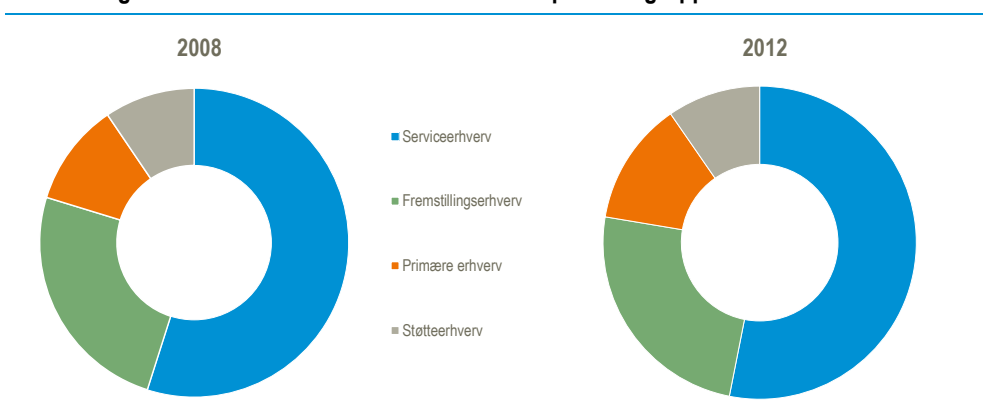
1.3.2 Omsætning

53 pct. af omsætningen findes i serviceerhverv

Langt den største del af omsætningen i ressourceområde fødevarer lå indenfor serviceerhverv, bl.a. detailhandel, hvor omsætningen i 2012 var på 342 mia. kr. eller 53 pct. af ressourceområdet samlede omsætning. Den laveste omsætning fandtes under støtteerhverv med 62 mia. kr. efterfulgt af de primære erhverv med 82 mia. kr. Fremstillingserhverv omsatte for 158 mia. kr. i 2012, hvilket var 25 pct. af ressourceområdet fødevarers omsætning.

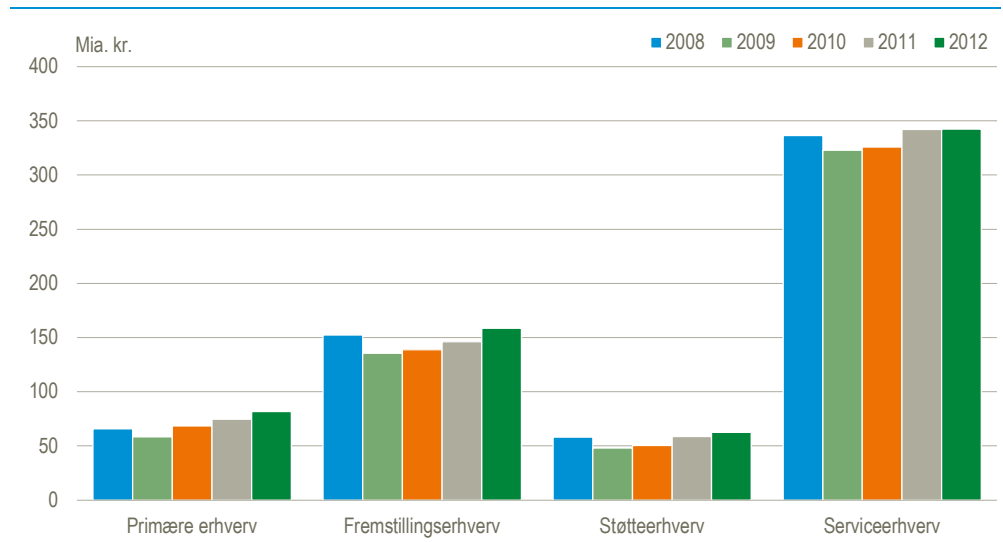
Figur 1.10

Omsætningen i ressourceområdet fødevarer fordelt på undergrupper

For alle fire undergrupper var der fald i omsætningen fra 2008 til 2009, hvorefter omsætningen steg i de følgende år. I 2012 var den på niveau med 2008.

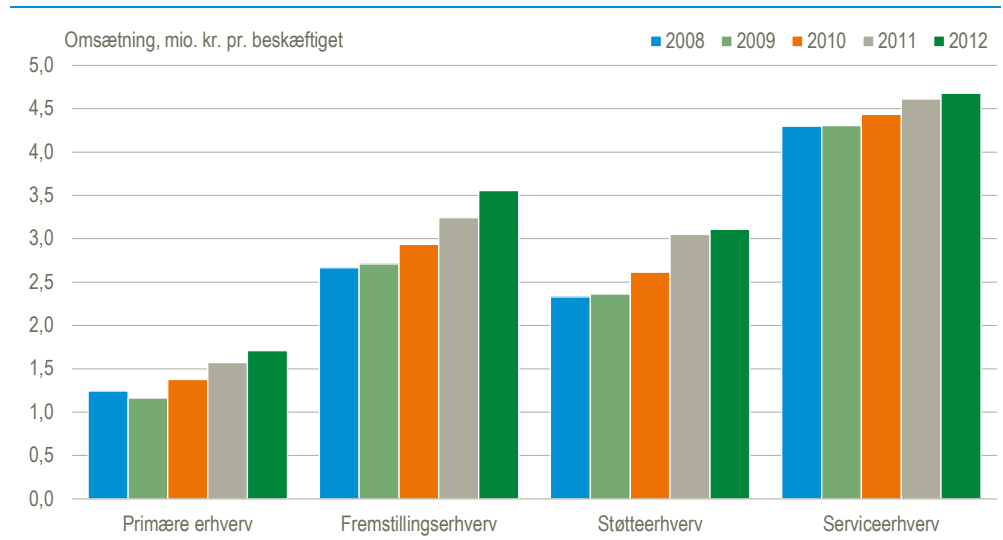
Figur 1.11 Omsætning i ressourceområdet fødevarers fire undergrupper

Serviceerhverv størst omsætning pr. beskæftiget

Den største omsætning pr. beskæftiget kunne ses i undergruppen serviceerhverv, hvor der i 2012 blev omsat for 4,7 mio. kr. pr. beskæftiget. Modsat blev der kun omsat for 1,7 mio. kr. pr. beskæftiget i undergruppen primære erhverv. Generelt steg omsætningen pr. beskæftiget for alle fire undergrupper i årene 2008 til 2012.

Figur 1.12 Omsætning pr. beskæftiget for ressourceområdet fødevarers fire undergrupper

1.3.3 Eksport

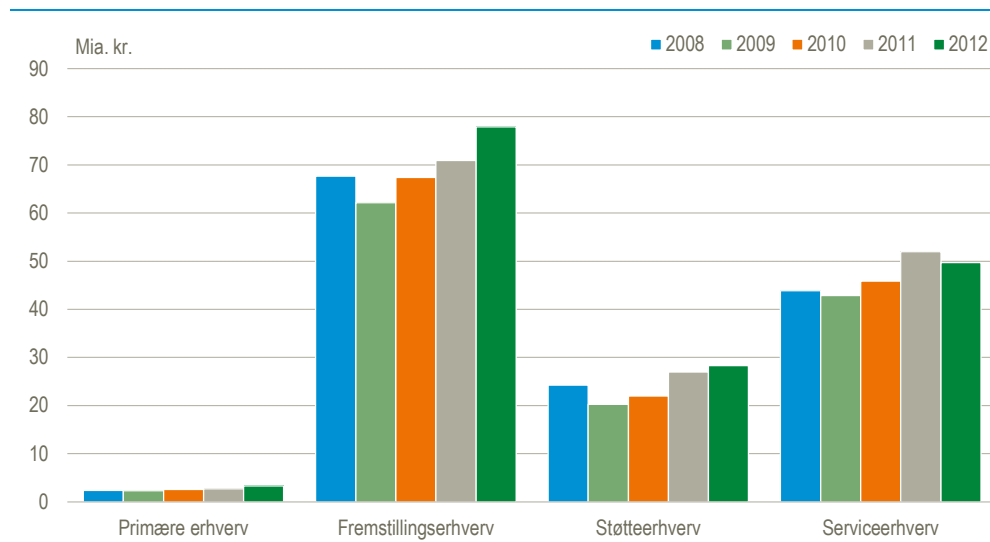
Fremstillingserhvervet eksporterede for 77,9 mia. kr. i 2012

Eksporten fra undergruppen primære erhverv udgjorde 3,3 mia. kr. i 2012, hvilket var 2 pct. af den samlede eksport fra ressourceområdet fødevarer. Derimod udgjorde eksporten fra fremstillingserhvervet 49 pct. med sine 77,9 mia. kr. i 2012. Støtte- og serviceerhverv eksporterede for hhv. 28,3 og 49,7 mia. kr. i 2012.

Eksporten faldt fra 2008 til 2009 på alle områder

I alle undergrupperne faldt eksporten fra 2008 til 2009, hvorefter eksporten generelt steg frem mod 2012. For serviceerhvervene kunne dog ses et fald i eksporten fra 2011 til 2012.

Figur 1.13 Eksport i ressourceområdet fødevarers fire undergrupper

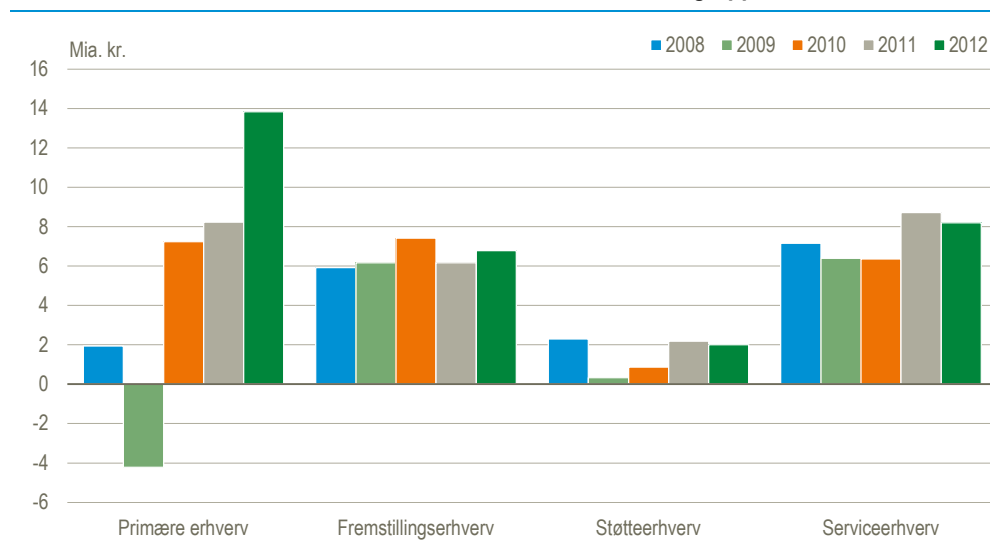
1.3.4 Ordinært resultat

Stort fald i resultat for primære erhverv og støtteerhverv fra 2008 til 2009

Fremstillingserhverv havde som den eneste undergruppe ikke et fald i det ordinære resultat fra 2008 til 2009. De primære erhverv havde derimod et voldsomt fald i resultatet fra 1,9 til -4,2 mia. kr. I 2010 havde de primære erhverv et resultat på 7,2 mia. kr., og i 2012 var resultatet 13,8 mia. kr.. Støtteerhverv havde ligeledes et stort fald i det ordinære resultat fra 2008 til 2009, mens resultatet for 2011 og 2012 næsten var oppe på niveauet for 2008.

Det ordinære resultat indenfor fremstillings- og serviceerhvervet lå mere stabilt fra 2008 til 2009 sammenlignet med de primære erhverv, hvor der kunne ses langt større udsving. Dette skyldes, at de primære erhverv i langt højere grad påvirkes af prisudsving på f.eks. korn, gødning og olie.

Figur 1.14 Det ordinære resultat for ressourceområdet fødevarers fire undergrupper

1.3.5 Egenkapital

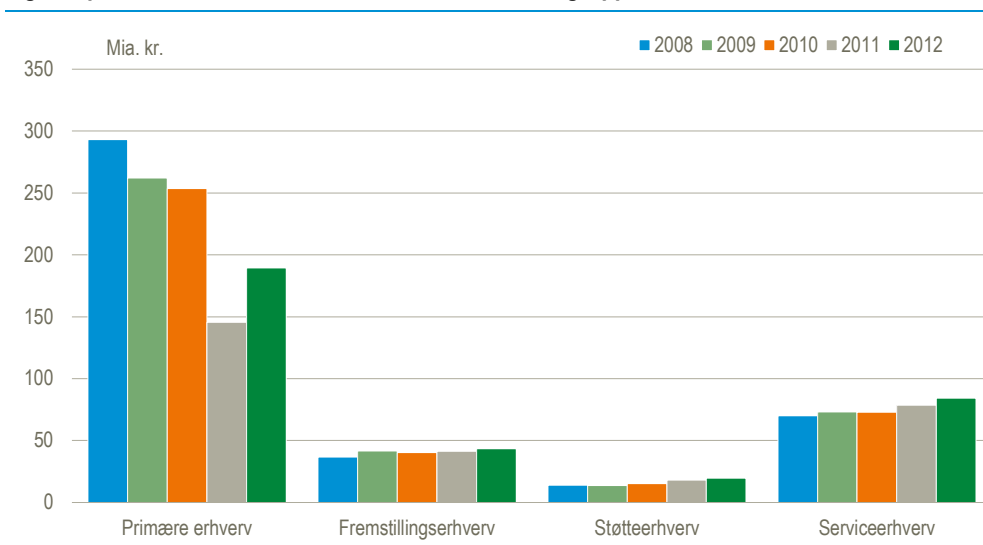
Stor egenkapital i primære erhverv

Der lå langt større værdier i virksomhederne i de primære erhverv end i de tre øvrige undergrupper af ressourceområdet *fødevarer*. I 2008 var egenkapitalen i de primære erhverv på 293 mia. kr., mens den var faldet til 190 mia. kr. i 2012. Den næststørste egenkapital fandtes i serviceerhvervene, hvor den var på 70 mia. kr. i 2008 og 84 mia. kr. i 2012.

Stort fald i egenkapitalen for primære erhverv

Der var et stort fald i egenkapitalen i de primære erhverv fra 2008 til 2012. Det laveste niveau var dog i 2011, hvor egenkapitalen var nede på 145 mia. kr. De tre øvrige underområder under fødevarerhverv havde generelt en svagt stigende egenkapital. Egenkapitalen i de primære erhverv påvirkes i høj grad af værdien på landbrugsejendomme og ikke mindst landbrugsjorden. Værdien af landbrugsjord var på det højeste i 2008, men finanskrisen resulterede i store prisfald og nedskrivninger. [Se statistik om priser på landbrugsjord her.](#)

Figur 1.15 Egenkapital i ressourceområdet fødevarers fire undergrupper

1.4 Supplerende beskrivelser til ressourceområder.

Møbler og beklædning

Fremstilling indenfor møbler omfatter fremstilling af tæpper, madrasser, møbler og tekstiler, mens fremstilling af beklædningsgenstande omfatter alle former for beklædning og fodtøj samt fremstilling af tekstiler og dyrkning af tekstilplanter.

Serviceerhverv omfatter fremstilling af maskiner til produktion af tekstiler og beklædning, engros- og detailhandel med møbler, isenkram, tekstiler, beklædning og fodtøj samt reparationer af møbler, boligudstyr, sko og lædervarer m.m.

Bygge og bolig

Skovning og dyrkning af træer og andre skovbrugsaktiviteter samt brydning/indvinding af pynte- og bygningssten, grus, sand og ler m.m. er primære erhverv under *bygge og bolig*.

Fremstillingserhverv hørende til *bygge og bolig* er fremstilling af produkter til byggebranchen som f.eks. træprodukter, plast, maling, lim, cement, mørtel, kobber, håndværktøj og tilbehør m.m.

Fremstilling af maskiner til råstofindvinding, bygge og anlæg samt udlejning og leasing af entreprenørmateriel hører til støtteerhverv.

Serviceerhverv i relation til bygge og anlæg er serviceydelser til skovbrug og råstofindvinding, opførelse af bygninger, anlæg af veje og ledningsnet, engros-handel med maskiner og byggematerialer, ejendomsmæglere, ingeniørvirksomhed og rådgivning samt rengøring.

It og kommunikation Fremstillingserhverv til *IT og kommunikationsbranchen* omfatter trykning af dagblade, bogbinding samt fremstilling af computere, kommunikationsudstyr og elektronik til husholdninger m.m. Mens støtteeerhvervet omfatter fremstilling af dele og komponenter.

Under serviceerhverv findes engros-handel med elektronisk udstyr, udgiver-virksomhed f.eks. bøger software, spil og film, detailhandel med kommunikations-udstyr, bøger og aviser, biografer, radio- og TV-virksomhed, reklamebureauer samt reparation og udlejning af kommunikationsudstyr og husholdningsapparater m.m.

Transport Fremstilling indenfor *transport* omfatter saltindvinding, fremstilling af gummi-produkter, batterier, elektriskudstyr, lejer, tandhjul, karosserier, andre dele samt motorkøretøjer, cykler og invalidekøretøjer. Desuden hører bygning af skibe, både og andet flydende materiel også til her.

Under serviceerhverv findes reparation og vedligeholdelse af elektrisk udstyr, skibe, både og andre transportmidler, salg af biler og andre køretøjer, taxikørsel, vejgodstransport, køreskoler samt udlejning/leasing af motorkøretøjer, skibe og både. Flytteforretninger, oplagrings- og pakhvirksomhed og serviceydelser i forbindelse med land-, luft- og skibstrafik hører ligeledes under serviceerhverv.

Energi og miljø Under *energi og miljø* hører indvinding og brydning af sten- og brunkul, råolie, naturgas og jernmalm m.m. Serviceydelser ved indvinding af råolie og naturgas samt fremstilling af koks og raffinerede mineralolieprodukter hører til under primære erhverv.

Under fremstillingserhverv hører fremstilling af ovne, pumper, kompressorer, elektriske motorer, generatorer, transformere, komponenter m.m. samt genbrug af sorterede materialer.

Serviceerhvervene omfatter produktion, distribution og handel med elektricitet og gas, vand og varmforsyning, behandling af spildevand samt farligt og ikke farligt affald, rensning af jord og grundvand samt servicestationer.

Medico og sundhed Fremstillingserhverv indenfor *medico og sundhed* omfatter fremstilling af farmaceutiske råvarer og præparater, andre plastprodukter samt udstyr og instrumenter.

Serviceerhverv omfatter engros- og detailhandel med medicinalvarer, apoteker, hospitaler, praktiserende læger, speciallæger og tandlæger samt institutionsophold for f.eks. ældre, handicappede, psykisk syge og misbrugere.

Øvrige erhverv Øvrige erhverv omfatter en lang række forskellige områder, som ikke hører under de otte førnævnte. Under øvrige erhverv findes fx fremstilling og engros- og detailhandel af træemballage, papir/pap, husholdningsartikler, hygiejneartikler, industrigasser, metaller, parfume, andre kemiske produkter, maskiner, musik-instrumenter, sportsudstyr og legetøj. Forsikring, forvaltning af kapitalmarkeder, teknisk afprøvning/analyse, arbejdsformidlingskontorer, rejsebureauer, frisører/skønhedssaloner, begravelsesvæsen, politi, domstole, fængselsvæsen, folkeskoler og uddannelsesinstitutioner findes ligeledes under øvrige ressource-områder. Desuden kan nævnes supermarkedskæder med salg fra non-food produkter på over 20 pct.

2. Arbejdskraft i dansk landbrug

Landbrugs- og gartneritællingerne

Ved landbrugs- og gartneritællingerne indhenter Danmarks Statistik regelmæssigt oplysninger om bedrifternes forbrug af arbejdskraft. I dette kapitel belyses bedrifternes forbrug af arbejdskraft, så man fx kan se antal beskæftigede fordelt på forskellige typer af landbrug. Udgangspunktet er oplysninger indhentet ved landbrugs- og gartneritællingerne.

Typer af arbejdskraft i landbruget

Følgende kategorier af arbejdskraft er omfattet af tællingerne

- Ejeren eller forpagteren af bedriften.
- Bestyrer, hvis bedriften ikke er drevet personligt. Det kan fx være landbrug drevet som selskaber eller offentlige institutioner.
- Ægtefælle eller samlever til ejeren/forpagteren.
- Familiemedhjælp. Med familie forstås børn, søskende og forældre til ejeren/forpagteren men ikke fjernere slægtninge.
- Fremmed medhjælp.

I det følgende vil ejer/forpagter og bestyrer under ét blive omtalt som bedriftens indehaver

Arbejdstid

For hver af disse kategorier spørges der tillige om arbejdstiden på bedriften:

- Mindst 37 timer om ugen
- 27-36 timer om ugen
- 19-26 timer om ugen
- 9-18 timer om ugen
- 1-8 timer om ugen

Tabel 2.1

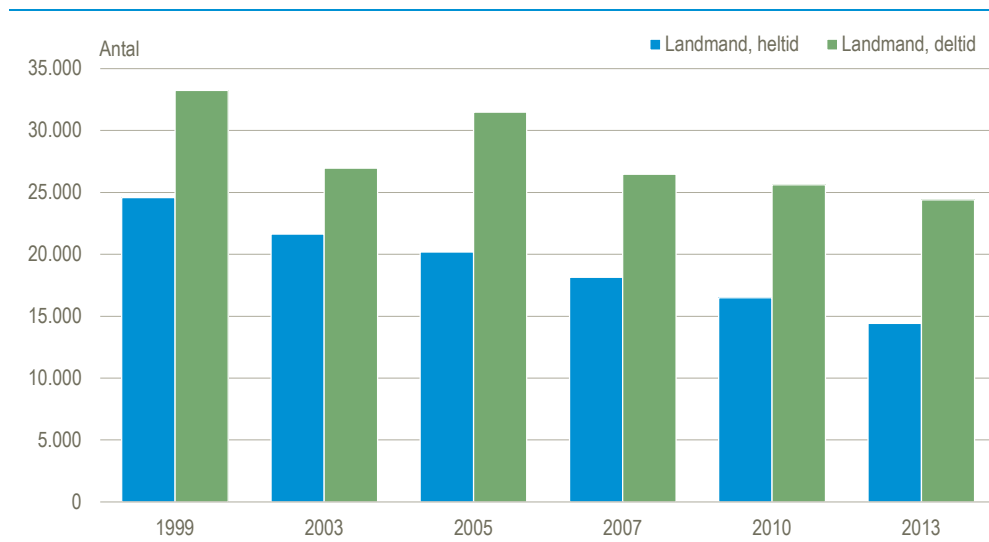
Antal bedrifter fordelt efter indehaverens arbejdstid på bedriften

	Ugentlig arbejdstid for ejer/forpagter eller bestyrer					I alt
	37 timer og derover	27-36 timer	19-26 timer	9-18 timer	1-8 timer	
2013						
Antal bedrifter	14 429	1 924	3 140	5 512	13 824	38 829
I pct. af alle	37,2	5,0	8,1	14,2	35,6	100
2007						
Antal bedrifter	18 150	2 177	3 940	6 854	13 498	44 618
I pct. af alle	40,7	4,9	8,8	15,4	30,3	100
1999						
Antal bedrifter	24 585	2 810	4 383	9 399	16 654	57 831
I pct. af alle	42,5	4,9	7,6	16,3	28,8	100

Under halvdelen af alle landmænd arbejder på fuldtid

På 37 pct. af bedrifterne har indehaveren en arbejdstid på mindst 37 timer om ugen svarende til en fuldtidsindsats. Denne andel har været faldende siden 1999. Arbejdstiden for bedriftens indehaver siger ikke i selv noget om bedriftens størrelse i henseende til areal og antal husdyr. Store bedrifter med flere ansatte kan godt være drevet af en indehaver med en beskeden arbejdstid på bedriften.

Figur 2.1 Landmænd på hel- og deltid

Tabel 2.2 Beskæftigede i landbruget fordelt efter landbrugsaktiviteter

	1999		2007		2013	
	Personer	Årsværk	Personer	Årsværk	Personer	Årsværk
Alle bedrifter	102 674	64 022	84 809	53 683	80 971	52 276
Bedrifter med husdyr ...	74 215	49 144	57 203	38 513	54 552	37 743
Bedrifter med kvæg	44 256	29 893	29 656	19 925	26 993	18 769
Bedrifter med svin	30 602	22 786	19 354	15 971	14 631	12 554
Bedrifter med fjerkræ ...	11 582	6 299	6 153	3 665	7 380	4 098
Bedrifter med pelsdyr	4 115	3 585
Bedrifter uden husdyr ...	28 459	14 878	27 606	15 170	26 420	14 533
Bedrifter med gartneri ...	11 579	9 741	9 771	8 081	8 536	6 879

Tabel 2.3 Faktorer til beregning af årsværk

Ugentlig arbejdstid	Faktor til omregning af personer til årsværk
Mindst 37 timer	1,000
27-36 timer	0,875
19-26 timer	0,625
9-18 timer	0,375
1-8 timer	0,125

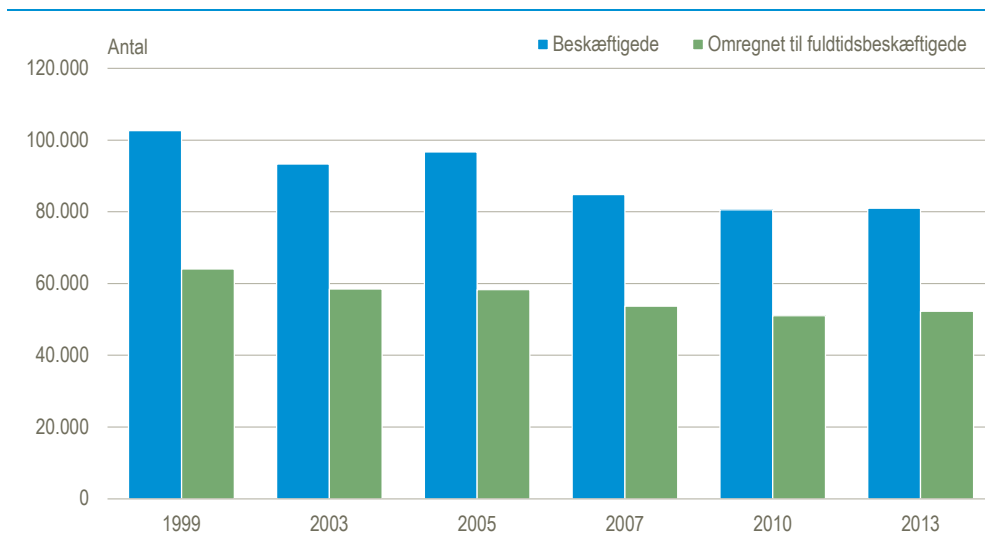
Tabel 2.2 viser antallet af beskæftigede i landbruget fordelt efter forskellige landbrugsmæssige aktiviteter. Da en bedrift kan have forskellige aktiviteter, fx både kvæg og svin, vil grupperne i et vist omfang overlappe hinanden.

Flertallet arbejder på landbrug med dyr

67 pct. af alle beskæftigede i landbruget arbejder på bedrifter med husdyr, mens der omregnet til antal årsværk er tale om 72 pct. Hvis vi alene ser på bedrifter med kvæg, er de tilsvarende andele 33 og 36 pct. 18 pct. er beskæftiget på bedrifter med svin, hvilket omregnet til årsværk er 24 pct.

Beskæftigelsen falder i landbruget

Den samlede beskæftigelse i landbruget er faldet med 22.000 personer fra 1999 til 2013. Omregnet til antal fuldtidsbeskæftigede er faldet på 12.000 personer.

Figur 2.2 **Beskæftigede i landbruget**

Men relativt flere er på fuld tid

Der bliver altså relativt flere mennesker i dansk landbrug, som arbejder på fuld tid – mindst 37 timer om ugen – sammenlignet med antal af personer på deltid – altså under 37 timer om ugen.

Blandt bedrifter med svin er faldet i antal beskæftigede særligt stort, nemlig 52 pct. mod 21 pct. for landbruget som helhed. Det procentvise fald blandt svinebedrifterne er 45 pct. for antal årsværk mod 18 pct. for alle typer af landbrug.

Effektivisering hos svinebrugene

Da både bestanden af svin, slagtninger og eksport af smågrise til udlandet har været stigende i det meste af perioden, afspejler udviklingen i antallet af beskæftigede på bedrifter med svin en markant effektivisering, hvor en større produktion sikres af færre bedrifter og færre hænder.

For bedrifter helt uden husdyr er faldet i antallet af beskæftigede kun 2.000 personer, mens antal årsværk næsten er uændret. Udviklingen afspejler, at der bliver relativt flere bedrifter uden husdyr, og at disse bedrifter kun med markdrift og gartneri samtidig bliver større.

Tabel 2.4 **Beskæftigede i landbruget på heltid og deltid fordelt efter landbrugsaktiviteter. 2013**

	Indehaver		Ægtefælle		Ansatte		Alle beskæftigede	
	Heltid ¹	Deltid ²	Heltid ¹	Deltid ²	Heltid ¹	Deltid ²	Heltid ¹	Deltid ²
Alle bedrifter	14 429	24 400	2 307	9 929	22 018	7 888	38 754	42 217
Bedrifter med husdyr ..	10 901	12 705	1 924	7 065	16 004	5 953	28 829	25 723
Bedrifter med kvæg ...	6 029	6 448	1 087	3 571	6 984	2 874	14 100	12 893
Bedrifter med svin	3 160	701	454	1 184	7 445	1 687	11 059	3 572
Bedrifter med fjerkræ ..	1 073	2 557	250	1 390	1 275	835	2 597	4 783
Bedrifter med pelsdyr ..	1 231	269	250	283	1 650	433	3 130	986
Bedrifter uden husdyr ..	3 529	11 694	383	2 865	6 013	1 935	9 926	16 494
Bedrifter med gartneri ..	1 254	1 062	252	609	4 222	1 136	5 729	2 807
Økologiske bedrifter ...	909	1 320	160	610	1 266	899	2 335	2 828
Konventionelle bedrifter .	13 521	23 080	2 148	9 320	20 751	6 989	36 420	39 389

¹ Mindst 37 timer om ugen. ² Under 37 timer om ugen

Et lille flertal af alle beskæftigede i landbruget - 52 pct. - arbejder på deltid, altså under 37 timer om ugen. Det behøver dog ikke at betyde, at de har arbejde ved siden af landbruget. Der kan fx være tale om ældre landmand med små bedrifter,

som ikke kræver så meget arbejde eller medarbejdende ægtefæller, som deltager i bedriftens arbejde nogle få timer om ugen.

Blandt indehaverne af bedrifterne er det kun 37 pct., som arbejder på heltid og kun 19 pct. blandt de medarbejdende ægtefæller. Blandt de ansatte på bedrifterne er der et klart flertal på 74 pct., som arbejder på fuld tid.

Der er klare forskelle mellem fordelingen af heltids- og fuldtidsbeskæftigede blandt forskellige typer af landbrug. For både bedrifter med svin og bedrifter med pelsdyr er 76 pct. af de beskæftigede på fuld tid, mens det for bedrifter uden husdyr kun er 38 pct. Dog har også bedrifter med gartneri relativt mange fuldtidsbeskæftigede, nemlig 67 pct.

6 pct. arbejder på
økologiske landbrug

Lidt over 5.000 mennesker arbejder på økologiske bedrifter. Det svarer til 6 pct. af alle beskæftigede i dansk landbrug. For fuldtidsbeskæftigede er andelen ligeledes 6 pct. I øvrigt minder økologiske og konventionelle bedrifter meget om hinanden, når det gælder den relative fordeling af heltids- og deltidsbeskæftigede på de forskellige kategorier af beskæftigede. Den største forskel er, at 42 pct. af de ansatte på økologiske bedrifter er på deltid, mens det kun er 25 pct. blandt de konventionelle landbrug.

Tabel 2.5 **Bedrifter med og uden familie beskæftiget på bedriften. 2013**

	Familie arbejder på bedriften	Medarbejdende ægtefælle på bedriften	Familie i øvrigt arbejder på bedriften	Både ægtefælle og familie i øvrigt arbejder på bedriften	Familie arbejder ikke på bedriften
	antal bedrifter				
Alle bedrifter	14 900	12 237	4 343	1 680	23 929
Bedrifter med husdyr	10 788	8 988	3 174	1 375	12 818
Bedrifter med kvæg	5 655	4 658	1 809	812	6 822
Bedrifter med svin	2 037	1 639	804	405	1 824
Bedrifter med fjerkræ	1 854	1 641	444	230	1 776
Bedrifter med pelsdyr	655	533	206	84	845
Bedrifter uden husdyr	4 112	3 248	1 169	305	11 111
Bedrifter med gartneri	985	861	259	135	1 332
Økologiske bedrifter	924	769	291	136	1 304
Konventionelle bedrifter	13 975	11 467	4 052	1 544	22 625

38 pct. af alle landbrug
beskæftiger familien

Ofte taler man om familielandbruget, hvorved menes, at landmanden og et eller flere medlemmer af hans familie tager del i bedriftens arbejde. Det er da også et almindeligt fænomen, men omfatter dog ikke et flertal af de danske bedrifter. På 38 pct. af bedrifterne er enten landmandens ægtefælle eller familie i øvrigt beskæftiget på bedriften. Det er hyppigst blandt bedrifter med svin og fjerkræ, men også blandt andre husdyrbrug er andelen af bedrifter, som beskæftiger medlemmer af landmandens familie relativt høj. Der er næsten ingen forskel på økologiske og konventionelle landbrug, når det gælder familie med beskæftigelse på bedriften.

Oftest ægtefællen

Når familie er beskæftiget på bedriften, er det som oftest ægtefællen og i klart færre tilfælde andre medlemmer af landmandens familie. På næsten hver tredje bedrift deltager landmandens ægtefælle i arbejdet med landbruget, mens det kun er 11 pct., som beskæftiger andre medlemmer af landmandens familie. Kun 4 pct. af bedrifterne beskæftiger *både* ægtefælle og andre familiemedlemmer.

Tabel 2.6 **Bedrifter, hvor kun indehaveren arbejder. 2013**

	Ugentlig arbejdstid for ejer/forpagter eller bestyrer					I alt
	37 timer	27-36 timer	19-26 timer	9-18 timer	1-8 timer	
	antal bedrifter					
Alle bedrifter	4 266	1 084	1 684	3 140	9 857	20 030
Bedrifter med husdyr	2 731	585	1 018	1 755	3 861	9 949
Bedrifter med kvæg	1 590	406	675	1 140	1 755	5 565
Bedrifter med svin	526	59	42	82	81	790
Bedrifter med fjerkræ	271	74	224	295	685	1 549
Bedrifter med pelsdyr	277	41	25	25	33	402
Bedrifter uden husdyr	1 535	499	666	1 385	5 997	10 081
Bedrifter med gartneri	308	41	73	126	334	883
Økologiske bedrifter	218	61	59	180	495	1 012
Konventionelle bedrifter	4 048	1 023	1 624	2 960	9 363	19 018

Halvdelen af landmændene arbejder på egen hånd

Tabel 2.6 viser antallet af bedrifter, hvor landmanden ikke har ansatte, hverken fremmed medhjælp eller familie, og hvor bedriften heller ikke har nogen assistance fra en medarbejdende ægtefælle. Det er særdeles almindeligt, at det alene er landmanden selv, som arbejder på bedriften. Det gælder godt og vel halvdelen af alle bedrifter, og blandt en fjerdedel af disse arbejder landmanden på fuldtid.

Det skal dog bemærkes, at landmændene kan få assistance fra maskinstationer til fx såning og høst eller også assistance fra nabolandmænd. Landbrugs- og gartneritællingen har ikke oplysninger om, hvor vidt bedriften modtager ydelser fra maskinstationer eller andre landmænd.

Kun få landmænd med svin arbejder alene

Blandt landmænd uden husdyr på bedriften er det rundt regnet to tredjedele, som klarer arbejdet uden medhjælp, mens det kun er hvert femte landmand med svin, der er alene om bedriftens arbejde.

Tabel 2.7 **Bedrifter med fremmed medhjælp. 2013**

	Antal fremmede medhjælpere					I alt med fremmed medhjælp	Alle bedrifter
	1	2	3	4	5 eller derover		
	antal bedrifter						
Alle bedrifter	3 582	1 756	830	549	1 327	8 044	38 829
Bedrifter med husdyr	2 734	1 488	734	455	1 035	6 447	23 606
Bedrifter med kvæg	1 448	769	321	186	382	3 106	12 477
Bedrifter med svin	732	499	313	218	568	2 329	3 861
Bedrifter med fjerkræ	260	141	56	29	88	574	3 629
Bedrifter med pelsdyr	391	194	95	51	74	806	1 500
Bedrifter uden husdyr	848	267	95	94	292	1 597	15 223
Bedrifter med gartneri	277	123	75	56	248	779	2 316
Økologiske bedrifter	273	154	64	25	95	611	2 228
Konventionelle bedrifter	3 310	1 602	765	524	1 232	7 433	36 601

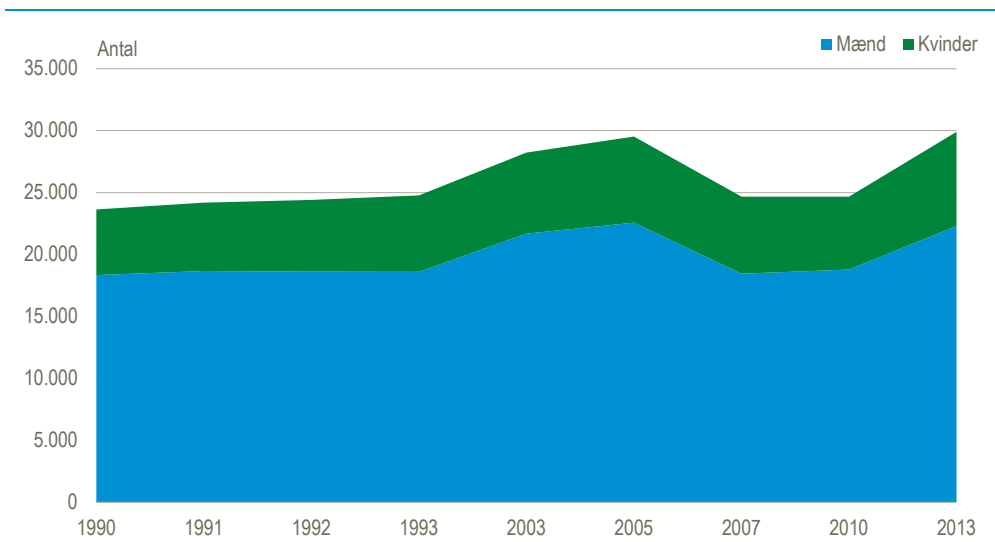
Et mindretal af landbrugene har fremmed medhjælp

Det er ikke almindeligt for danske landbrug at have ansat medhjælp uden for den nære familie; kun ca. 21 pct. af bedrifterne beskæftiger fremmed medhjælp. Bedrifter med svin og pelsdyr skiller sig, hvor det henholdsvis 60 og 54 pct. af bedrifterne beskæftiger fremmed medhjælp.

15 pct. af alle landbrug med svin har mindst fem fremmede medhjælpere ansat på bedriften, mens det gælder 11 pct. af gartnerierne.

27 pct. af økologerne beskæftiger fremmed medhjælp mod 20 pct. af de konventionelle landmænd.

Figur 2.3 Medhjælpere i dansk landbrug fordelt på mænd og kvinder

Tabel 2.8 Beskæftigede i landbruget fordelt på mænd og kvinder. 2013

	Mænd			Kvinder			Mænd og kvinder i alt
	Deltid	Fuldtid	I alt	Deltid	Fuldtid	I alt	
	antal personer						
Alle bedrifter	28 214	31 079	59 294	14 003	7 675	21 678	80 971
Bedrifter med husdyr	15 882	23 472	39 354	9 841	5 357	15 197	54 552
Bedrifter med kvæg	8 338	11 719	20 057	4 555	2 381	6 936	26 993
Bedrifter med svin	1 859	8 986	10 845	1 713	2 073	3 786	14 631
Bedrifter med fjerkræ	2 962	2 079	5 041	1 820	518	2 338	7 380
Bedrifter med pelsdyr	555	2 629	3 184	431	501	932	4 115
Bedrifter uden husdyr	12 332	7 607	19 939	4 162	2 319	6 481	26 420
Bedrifter med gartneri	1 618	3 567	5 185	1 189	2 161	3 350	8 536
Økologiske bedrifter	1 838	1 842	3 679	990	493	1 483	5 163
Konventionelle bedrifter ...	26 376	29 238	55 614	13 012	7 182	20 194	75 809

Flest mænd i landbruget

Landbruget er traditionelt et erhverv domineret af mænd, og det er da også stadig tilfældet i det danske landbrug i dag. 73 pct. af alle beskæftigede er mænd, mens 27 pct. er kvinder. Og mens lidt over halvdelen af alle mænd er på fuld tid, gælder det kun 35 pct. af kvinderne.

Der er dog to typer landbrug, der skiller sig ud: Blandt kvinder beskæftiget på bedrifter med svin er 55 pct. på fuldtid, mens det for gartnerier er 65 pct. Men også for mænd er deltidsbeskæftigelse på disse to typer landbrug relativt sjældnere end i de fleste andre slags landbrug.

Der er ingen nævneværdig forskel på økologiske og konventionelle bedrifter, når det kommer til fordelingen af de to køn på fuld tid og deltid.

Tabel 2.9 Fordeling af mænd og kvinder på typer af arbejdskraft. 2013

	Indehaver		Medarbejdende ægtefælle		Familie medhjælp		Fremmed medhjælp		Alle beskæftigede	
	antal beskæftigede									
Fuldtid										
Mænd	13 845		209		1 925		15 100			31 079
Kvinder	585		2 098		183		4 809			7 675
I alt	14 429		2 307		2 109		19 909			38 754
Deltid										
Mænd	21 857		1 089		2 494		2 775			28 214
Kvinder	2 543		8 841		613		2 006			14 003
I alt	24 400		9 929		3 107		4 781			42 217
Både fuldtid og deltid										
Mænd	35 702		1 298		4 420		17 875			59 294
Kvinder	3 128		10 939		796		6 815			21 678
I alt	38 829		12 237		5 216		24 690			80 971

De fleste kvinder i landbruget er medarbejdende ægtefæller

Medarbejdende hustruer udgør halvdelen af alle beskæftigede kvinder i landbruget. De fleste af dem – 80 – pct. arbejder på deltid på bedriften. Kun hver syvende kvinde i landbruget er indehaver af en bedrift som enten selvstændig landmand eller bestyrer.

De fleste fuldtidsbeskæftigede kvinder i landbruget – 63 pct. – er ansatte, som ikke er i familie med indehaveren af bedriften. For mænd er det knap halvdelen.

Tabel 2.10 Antal beskæftigede i landbruget fordelt efter størrelse af areal og husdyr. 2013

	Indehaver		Medarbejdende ægtefælle		Ansatte		Alle beskæftigede		Omregnet til årsværk
	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	
antal personer									
Alle bedrifter	14 429	24 400	2 307	9 929	22 018	7 888	38 754	42 217	52 276
Under 50,0 ha	4 488	21 040	769	6 014	6 797	3 361	12 054	30 415	20 578
50,0-99,9 ha	3 055	2 345	344	1 499	1 633	1 170	5 031	5 014	7 041
100,0 ha og derover ..	6 886	1 015	1 195	2 417	13 588	3 357	21 670	6 788	24 657
Bedrifter med kvæg ..	6 029	6 448	1 087	3 571	6 984	2 874	14 100	12 893	18 769
1-74 kvæg	1 894	5 903	264	2 116	1 487	1 019	3 645	9 038	6 695
75-149 kvæg	928	393	115	410	275	306	1 318	1 109	1 756
150 kvæg og derover ..	3 207	152	708	1 045	5 221	1 549	9 137	2 746	10 318
Bedrifter med svin ..	3 160	701	454	1 184	7 445	1 687	11 059	3 572	12 554
1-1.999 svin	1 284	581	155	553	904	665	2 343	1 798	3 032
2.000-4.999 svin	1 122	71	161	392	2 169	556	3 452	1 019	3 913
5.000 svin og derover ..	753	50	138	240	4 373	466	5 264	755	5 609

Beskæftigelsen er koncentreret på store landbrug

Beskæftigelsen koncentrerer sig naturligt på store bedrifter. 35 pct. af alle beskæftigede i landbruget arbejder på store bedrifter på mindst 100,0 ha, og omregnet til årsværk er andelen 47 pct. Bedrifter på mindst 100,0 ha udgør 20 pct. af alle bedrifter.

44 pct. af de beskæftigede på bedrifter med kvæg og 55 pct. omregnet til årsværk arbejder på bedrifter med en kvægbestand på mindst 150. Disse bedrifter udgør 27 pct. af alle landbrug med kvæg.

For svinebrugene gælder, at 41 pct. af alle beskæftigede og 45 pct. omregnet til årsværk arbejder på bedrifter med mindst 5.000 svin. Store svinebrug med mindst 5.000 svin udgør 21 pct. af alle bedrifter med svin.

72 pct. af alle beskæftigede i landbruget på deltid arbejder på bedrifter med under 50,0 ha.

Tabel 2.11 Antal beskæftigede i landbruget geografisk fordelt. 2013

	Indehaver		Medarbejdende ægtefælle		Ansatte		Alle beskæftigede		Beskæftigede i alt
	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	Heltid	Deltid	
	antal personer								Årsværk
Hele landet	14 429	24 400	2 307	9 929	22 018	7 888	38 754	42 217	52 276
Øst for Storebælt, undtagen Bornholm ...	2 548	5 579	335	2 383	3 579	1 578	6 462	9 541	9 418
Bornholm	199	254	26	115	240	73	465	442	609
Landsdel Fyn	1 315	1 836	198	582	3 282	685	4 795	3 104	5 890
Jylland	10 367	16 730	1 749	6 849	14 917	5 552	27 033	29 130	36 359
Landsdel Sydjylland ...	3 156	4 195	562	1 972	4 387	1 731	8 105	7 897	10 741
Region Midtjylland	4 392	7 596	632	3 104	6 655	2 336	11 679	13 037	15 850
Region Nordjylland	2 819	4 939	554	1 772	3 875	1 485	7 249	8 196	9 768

Tabel 1.11 viser beskæftigelsen for indehaver, medarbejdende ægtefælle og ansatte fordelt regionalt. For hver af disse kategorier af arbejdskraft angives antal personer på heltid og deltid. Den sidste kolonne viser beskæftigede i alt omregnet til årsværk.

Jyske landbrug beskæftiger de fleste

56.000 mennesker arbejder på jyske bedrifter, og det svarer til 69 pct. af de beskæftigede i dansk landbrug. Lidt under 20 pct. arbejder på bedrifter øst for Storebælt.

Fyn skiller sig ud ved at have den højeste andel af fuldtidsbeskæftigede, nemlig 61 pct. mod 48 pct. for hele landet. Halvdelen af alle de beskæftigede i det fynske landbrug er ansatte mod 37 pct. for hele landet. Endelig adskiller Fyn sig fra de andre danske regioner og landsdele ved, at kun 25 pct. af bedrifterne har deltagelse af en medarbejdende ægtefælle; for hele landet er denne andel 32 pct.

Tabel 2.12 Landmænd og ægtefæller med arbejde uden for bedriften. 2013

	Arbejde uden for bedriften, indehaver			Arbejde uden for bedriften, ægtefælle		
	Hoved- beskæftigelse	Bi- beskæftigelse	I alt	Hoved- beskæftigelse	Bi- beskæftigelse	I alt
	antal personer					
Alle bedrifter	15 011	3 723	18 735	13 885	919	14 804
Under 50,0 ha	13 345	1 480	14 824	9 133	410	9 543
50,0-99,9 ha	1 180	944	2 123	1 866	140	2 007
100,0 ha og derover	487	1 300	1 787	2 886	369	3 255
Bedrifter med kvæg	4 174	1 240	5 414	4 552	408	4 960
1-74 kvæg	3 912	657	4 569	2 925	183	3 108
75-149 kvæg	194	202	397	445	38	483
150 kvæg og derover	67	381	448	1 182	187	1 369
Bedrifter med svin	377	550	927	1 454	144	1 598
1-1.999 svin	343	281	624	741	59	800
2.000-4.999 svin	22	156	178	436	60	496
5.000 svin og derover	12	113	125	277	25	301

*Almindeligt med arbejde
uden for bedriften*

Det er almindeligt for danske landmænd at have arbejde uden for bedriften; det gælder næsten halvdelen, og blandt disse er det et klart flertal, som har dette arbejde som deres væsentligste beskæftigelse, og hvor arbejdet i landbruget altså er af underordnet betydning.

Andelen af landmænd med arbejde uden for bedriften er naturligt nok mindre blandt de større bedrifter og blandt bedrifter med husdyr. Fx er det kun omkring en fjerdedel af landmænd på bedrifter med svin, som har arbejde uden for bedriften, og et flertal af disse har dette arbejde som en bibeskæftigelse, hvor arbejdet på bedriften altså fylder mere.

Langt de fleste ægtefæller med arbejde uden for bedriften har dette arbejde som deres væsentligste beskæftigelse, hvilket så også kan betyde, at de slet ikke deltager i bedriftens arbejde. På i alt 38 pct. af alle bedrifter bidrager ægtefællen til familiens økonomi med arbejde uden for bedriften. For de øvrige landbrug kan der både være tale om, at landmanden ikke er gift, at ægtefællen kun arbejder på bedriften, at ægtefællen ikke arbejder erhvervsmæssigt eller endelig, at bedriften ikke er personligt drevet, og at der derfor i sagens natur heller ikke kan være en ægtefælle.

Tabel 2.13 Udenlandske arbejdere i dansk landbrug 2013

	Øst for Storebælt	Fyn	Syddjylland	Region Midtjylland	Region Nordjylland	Hele landet
	antal personer					
Alle bedrifter	289	179	406	328	139	1 342
Bedrifter med husdyr	123	44	208	234	119	729
Bedrifter med kvæg	43	16	89	42	28	219
Bedrifter med svin	28	15	37	46	21	146
Bedrifter med fjerkræ	32	3	14	17	7	72
Bedrifter med pelsdyr	39	6	86	142	82	356
Bedrifter uden husdyr	166	136	198	94	20	614
Bedrifter med gartneri	170	152	45	109	17	493

For at belyse udenlandske arbejdere i dansk landbrug har Danmarks Statistik samkørt landbrugs- og gartneritællingen 2013 med registeroplysninger om lønmodtagere, som ikke har fast bopæl i Danmark. Opgørelsen omfatter altså ikke udenlandske statsborgere med adresse i Danmark.

*1.300 udenlandske
landbrugsarbejdere
i Danmark*

Ca. 1.300 udlændinge arbejder på danske landbrugsbedrifter. Det svarer til 1,6 pct. af den samlede beskæftigelse. 54 pct. af dem er beskæftigede på husdyrbrug, især på bedrifter med pelsdyr og kvæg. 37 pct. arbejder på bedrifter med gartneri. Det er bemærkelsesværdigt set i lyset af, at det kun er 11 pct. af alle beskæftigede i landbruget, som arbejder på bedrifter med gartneri.

65 pct. af udlændingene i landbruget arbejder i Jylland, og det svarer nogenlunde til andelen af alle beskæftigede på jyske landbrug.

3. Det økologiske marked

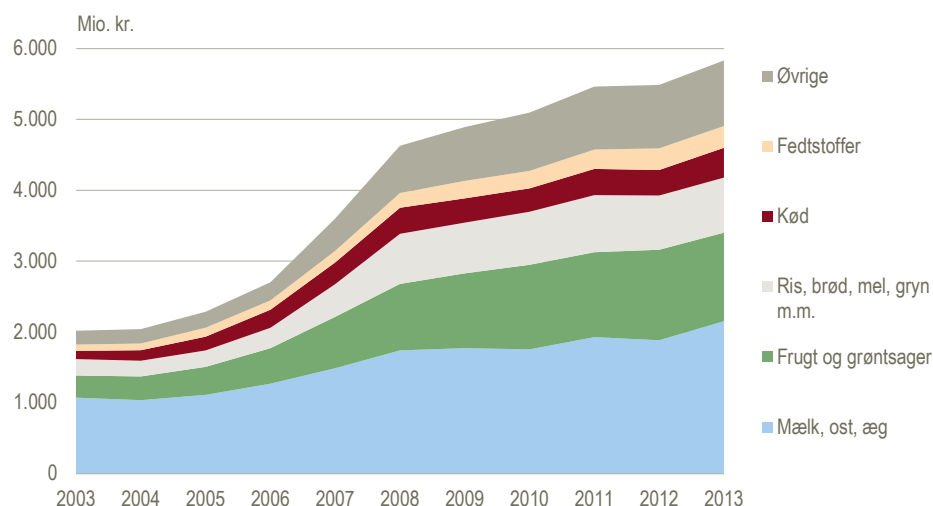
<i>Status over 2003-2013</i>	De to statistikker om handel med økologiske varer i detailhandel og udenrigshandel udkom for første gang i 2004 og dækker dermed mere end ti års udvikling. I 2015 kom en ekstra statistik til, som dækker salget til foodservice (kantiner, restauranter m.v.). Afsnittet om det økologiske marked gør status over perioden 2003-2013 for disse statistikker og supplerer med nøgletal for forsyningen af økologiske varer til markedet.
<i>Årene forinden</i>	'Ø-mærket', den statskontrollerede mærkningsordning for økologiske varer, blev lanceret i 1989. Efterfølgende kom der en kraftig vækst i den økologiske produktion, dog fra et beskedent udgangspunkt. Den økologiske andel af landbrugsarealet var således 0,6 pct. i 1995 mod 5,5 pct. i 2003. Antallet af kvæg på økologiske bedrifter blev mere end seksdoblet fra 22.000 i 1995 til 133.000 i 2003.
<i>Moden vækst</i>	Perioden 2003-2013 dækker således de seneste 11 års økologiske udvikling i en mere moden fase. Vækstraterne for varerne er ikke eksplosive som tidligere, men udviser stadig mærkbare stigninger i detailsalg, udenrigshandel og produktion.
<i>Drivkræfter bag udviklingen</i>	Væksten i økologien er drevet af såvel forbrugernes præferencer som rentabilitet, omlægningstilskud og markedsføringen af økologiske fødevarer - herunder prisfastsættelse og sortimentsudvidelse. Endelig kan officielle tiltag have betydning, som fx lanceringen i 2009 af det statskontrollerede 'Økologiske Spisemærke' for spisesteder eller krav om økologi i institutioner.

3.1 Detailhandel med økologiske varer

<i>Tredobling af omsætning i detailhandlen</i>	Omsætningen af økologiske varer i detailhandlen (supermarkeder, købmænd og varehuse) udgjorde 5.833 mio. kr. i 2013. Det er næsten en tredobling fra 2003, hvor der blev solgt for 2.017 mio. kr. Den største del af stigningen fandt sted frem til 2008, hvorefter stigningstaksten var mere moderat. Målt pr. indbygger er detailforbruget steget fra 375 kr. i 2003 kr. til 1.037 kr. i 2013. Supermarkeder, købmænd og varehuse dækker skønsmæssigt 90 pct. af det økologiske detailsalg. Dertil kommer salgskanaler som specialbutikker, gårdbutikker, abonnementsordninger m.m. ¹ .
<i>Mælk, ost og æg er den største varegruppe</i>	Den største varegruppe er mælk, ost og æg, som udgør 2.152 mio. kr. af den økologiske detailomsætning, heraf æg 443 mio. kr. Herefter kommer frugt og grøntsager med 1.250 mio. kr. og ris, brød, mel, gryn m.m. med 777 mio. kr. Omsætningen af økologisk kød udgør 421 mio. kr. og fedstoffer 308 mio. kr. Øvrige varer (drikkevarer og diverse kolonialprodukter) tegner sig for 925 mio. kr.

¹ De ikke-dækkede salgskanaler udgør 10,4 pct. af den økologiske omsætning i 2013 (Økologisk Landsforening: "Økologisk Markedsnotat", juni 2014. Tal fra GfK ConsumerScan).

Figur 3.1 Omsætning af økologiske varer i detailhandlen

Anm: Omsætningen er målt i detailpriser, inkl. moms. Omfatter supermarkeder, minimarkeder og varehuse.

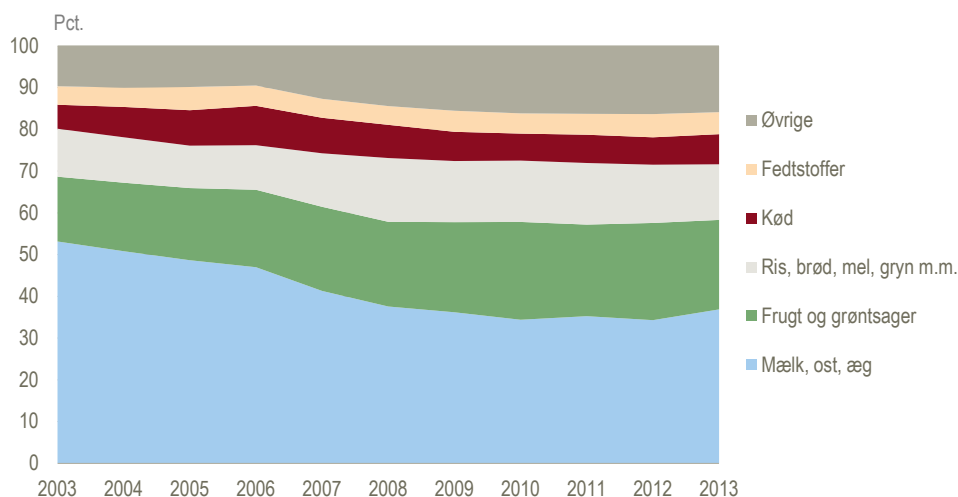
Kilde: [Statistikbanken/oeko3](#)

Omsætningen i alle varegrupper er steget fra 2003-2013. Dog er de enkelte varegruppers andel af det økologiske detailsalg ændret i perioden (figur 3.1).

Æg udgør 8 pct. af detailsalget

Mælk, ost og æg er faldet fra 53 pct. til 37 pct. af det økologiske detailsalg, men udgør stadig en markant andel. Mejerivarer udgør i sig selv 29 pct. af det økologiske detailsalg og æg 8 pct. Til sammenligning udgjorde mejeriprodukter og æg 12 pct. af supermarkedernes samlede omsætning af føde- og drikkevarer i 2012². Trods en faldende andel fylder mejeriprodukter altså væsentlig mere i det økologiske salg end i det samlede salg af føde- og drikkevarer.

Figur 3.2 Omsætning af økologiske varer i detailhandlen, relativ fordeling på varegrupper

Kilde: [Statistikbanken/oeko3](#)

Frugt og grønt for en femtedel af omsætningen

Frugt og grønt er omvendt kommet til at udgøre en større andel på 21 pct. af det økologiske detailmarked i 2013 mod 16 pct. i 2003, og *øvrige økologiske varer* er steget fra 10 til 16 pct. i perioden. *Ris, brød, mel, gryn m.m.* er kun steget lidt og udgør 13 pct. i 2013 mod 11 pct. i 2003. *Fedtstoffer* (herunder smør) ligger omtrent uændret i hele perioden.

² Kilde: [Statistikbanken.dk/DETA2012](#). Mejerivarer er inkl. smør.

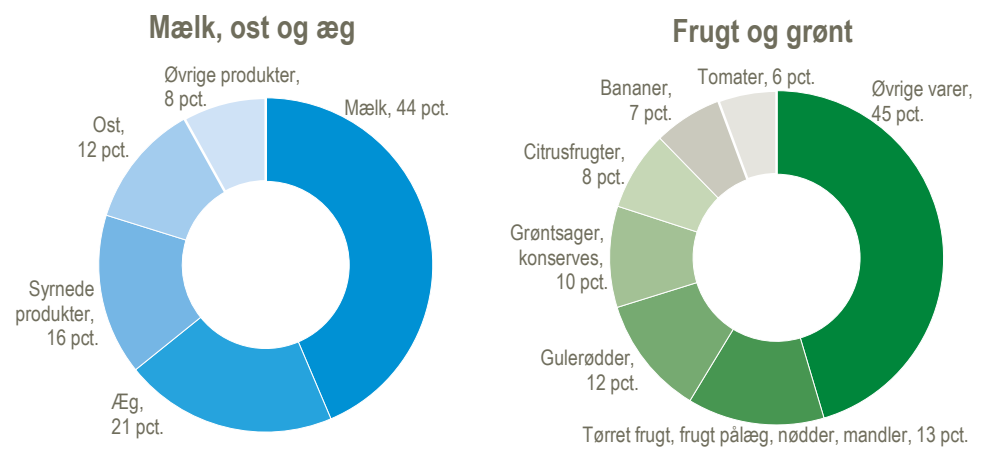
Lille andel økologisk kød

Forbruget af *økologisk kød* er forholdsvis uændret i perioden og udgjorde 7 pct. af det økologiske detailsalg i 2013. Det er en forholdsvis lille andel, sammenlignet med supermarkedernes samlede salg af føde- og drikkevarer, hvor kød udgjorde 19 pct. i 2012¹.

Gulerødder er den mest solgte grøntsag

Inden for varegruppen *økologisk mælk, ost og æg* udgør mælk 44 pct. af omsætningen, æg 21 pct. og syrnede produkter 16 pct. Varegruppen *frugt og grønt* er spredt på et stort antal varer, hvor gulerødder har den største andel sammen med tørret frugt og nødder. Øvrige varer er bl.a. frisk frugt og grønt som agurker (4 pct.), kartofler (3 pct.) og æbler (3 pct.). Hvis man måler i vægt, udgør gulerødder hele 28 pct. af den samlede mængde frugt og grønt og kartofler udgør 8 pct.

Figur 3.3 Økologisk detailsalg. Sammensætning af varegrupper i pct. 2013

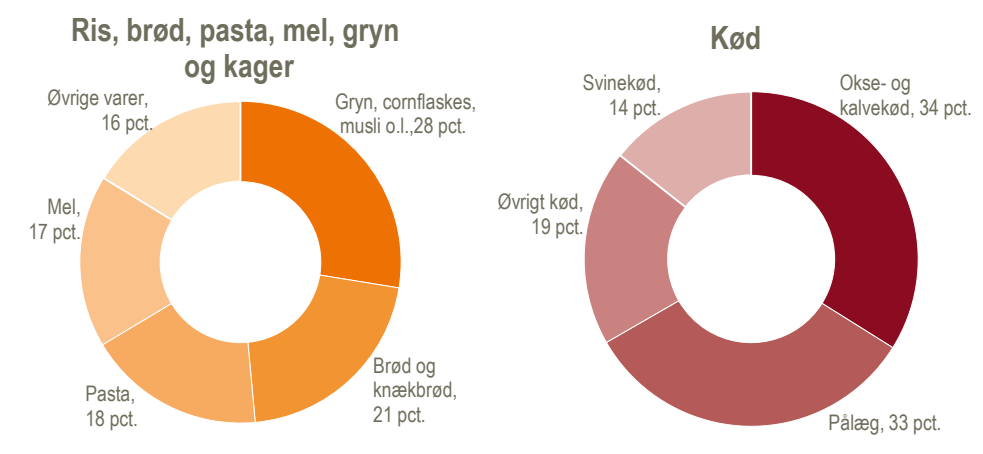

Gryn, cornflakes og mysli udgør 28 pct. af det økologiske detailsalg af varegruppen *ris, brød, pasta, mel, gryn, kager*. Herefter kommer brød og knækbrød (21 pct.), pasta (18 pct.), mel (17 pct.) samt øvrige varer (16 pct.)

Oksekød mest udbredt

Oksekød udgjorde 34 pct. af det økologiske detailsalg af kød i 2013, mens kødpålæg udgjorde 33 pct., og økologisk svinekød udgjorde 14 pct. Øvrigt kød – fjerkræ, lam, vildt m.m. udgjorde 19 pct.

Figur 3.4 Økologisk detailsalg. Sammensætning af varegrupper i pct. 2013

3.2 Økologisk foodservice

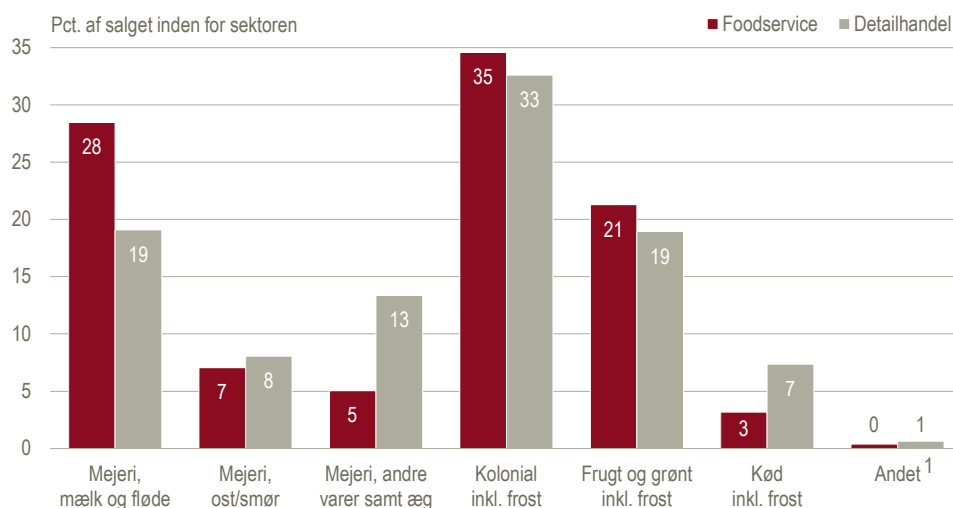
Salg til foodservice for næsten 1 mia. kr.

Det samlede salg af økologiske føde- og drikkevarer til *foodservice* udgjorde 981 mio. kr. i 2013³. Foodservice er køkkener i institutioner, restauranter, kantiner, caféer, udbringning mv., dvs. virksomheder og institutioner, der serverer mad. Det samlede salg af madvarer til foodservice var 18,4 mia. kroner, hvoraf økologiske varer udgjorde 5 pct. Det er lidt under niveauet inden for detailhandel, hvor økologiske varer udgjorde ca. 8 pct. af omsætningen af alle varer.

Økologisk kød i foodservice mindre udbredt end i detailhandlen

Salget af økologiske varer i foodservice-sektoren minder om salget af økologiske varer i detailhandlen (supermarkeder og varehuse), hvad angår fordelingen på varegrupper. En undtagelse er kød, fjerkræ og fisk (inkl. frost), hvor andelen i detailhandlen med 7 pct. var mere end dobbelt så høj som i foodservice-sektoren, hvor andelen var 3 pct. En anden forskel er *andre mejerivarer* som syrnede mælkeprodukter samt æg, der også udgjorde en dobbelt så høj andel i detailhandlen som i foodservice-omsætningen. Omvendt havde mælk og fløde en større andel i foodservice-sektoren.

Figur 3.5 Salg af økologiske varer efter varegrupper i foodservice og detailhandel. 2013

¹ "Andet" dækker over enkelte frostvarer, som ikke entydigt kan placeres i de øvrige grupper.

Kilder: [Statistikbanken/oeko7](#) og [Statistikbanken/oeko3](#).

Varegrupperne i 'Salg af økologiske varer til foodservice' og 'Detailomsætningen af økologiske fødevarer' er sammensat forskelligt og kan ikke sammenlignes i alle grupperinger fra de enkelte statistikker.

'Detailomsætningen af økologiske fødevarer' er inklusive moms. 'Salg af økologiske varer til foodservice' måler grossisters salg til foodservice-sektoren, eksklusiv moms og omkostninger til tilberedning og servering. Af denne grund kan statistikkerne bedst sammenlignes på varesammensætning og økologisk andel, men ikke uden videre på værdien af salget.

3.3 Udenrigshandel med økologiske varer

Markant stigning i udenrigshandlen

Såvel den danske import som eksport af økologiske varer er steget markant fra 2003 til 2013. Importen er mere end femdoblet i perioden – fra 303 mio. kr. til 1.786 mio. kr. Eksporten er mere end seksdoblet fra 237 mio. kr. til 1.533 mio. kr.

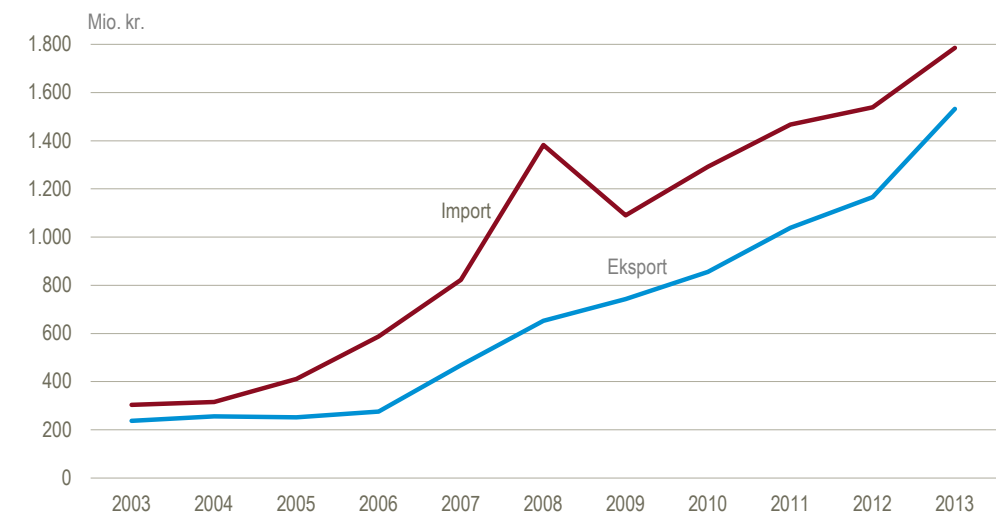
Stigende handelsbalanceunderskud

Danmark har haft underskud på handelsbalancen med økologiske varer siden 2003. Værdien af eksporten har dog udgjort en stadigt stigende andel af værdien af

³ Omsætning i engrosleddet (fødevaregrossister), eksklusiv moms.

importen siden 2008 og udgjorde 86 pct. i 2013. Underskuddet på den økologiske handelsbalance er i kroner steget fra 66 mio. kr. i 2003 til 254 mio. kr. i 2013. Underskuddet er et udtryk for, at Danmark køber økologiske varer for et større beløb, end vi sælger til udlandet og dermed netto får tilført økologiske varer.

Figur 3.6 Import og eksport af økologiske varer

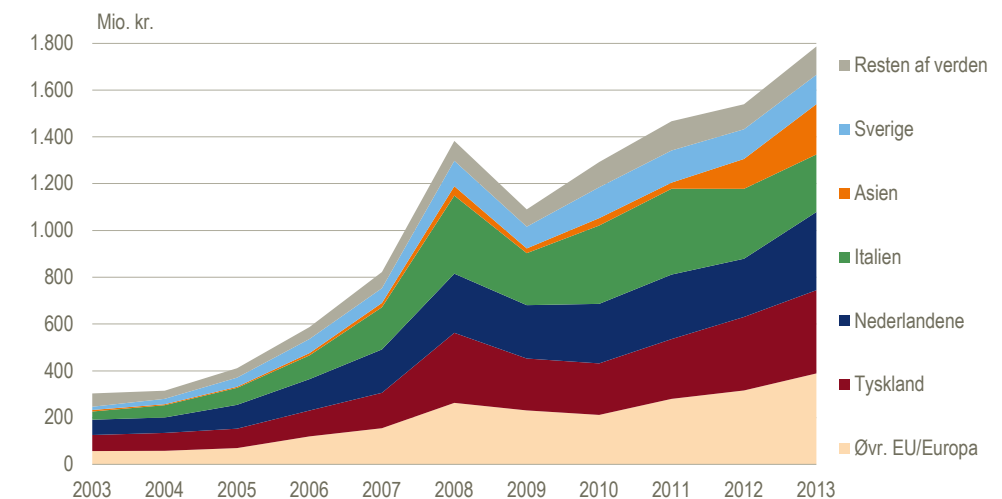

Kilde: Statistikbanken/oeko6

Største import fra Tyskland og Nederlandene

20 pct. af den økologiske import i 2013 kom fra Tyskland. Næststørste andel kom fra Nederlandene (19 pct.) og Italien (14 pct.). Øvrige EU/Europa udgjorde 22 pct. Importandelen fra Asien udgjorde 12 pct. i 2013 mod kun 1-2 pct. frem til 2011. Den store import fra Nederlandene dækker over at Amsterdam er transithavn for varer fra Afrika og Syd- og Mellemamerika, fx bananer og soya.

Figur 3.7 Import af økologiske varer, fordelt på landegrupper

Kilde: Statistikbanken/oeko6

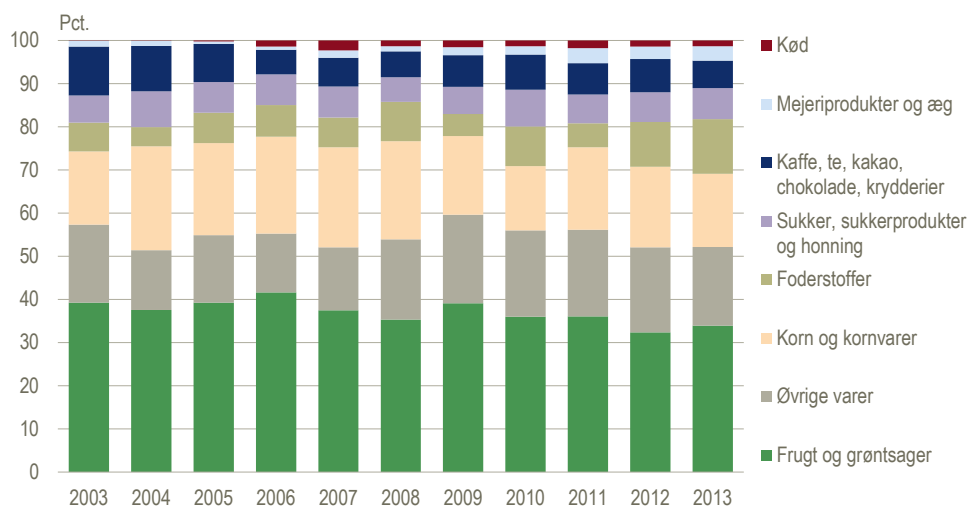
Frugt og grønt den største varegruppe i importen

Frugt og grøntsager udgjorde den største varegruppe i den økologiske import, idet der blev importeret for 606 mio. kr. i 2013, hvilket svarer til 34 pct. af importen. Herefter kommer korn og kornvarer (17 pct.) samt foderstoffer (13 pct.). Der importeres kun små mængder kød og mejeriprodukter.

Frugt og grøntsagers andel af den økologiske import har dog haft en faldende tendens i perioden, og det samme gælder kaffe, te, kakao, chokolade og krydderier. De øvrige varegruppers andel har haft stigende tendens betragtet over hele perioden.

Reeksport En del af den danske import, fx korn- og foderstoffer, reeksporteres mere eller mindre direkte til andre lande eller indgår i fødevarerproduktion til videreeksport.

Figur 3.8 Import af økologiske varer, fordelt på varegrupper

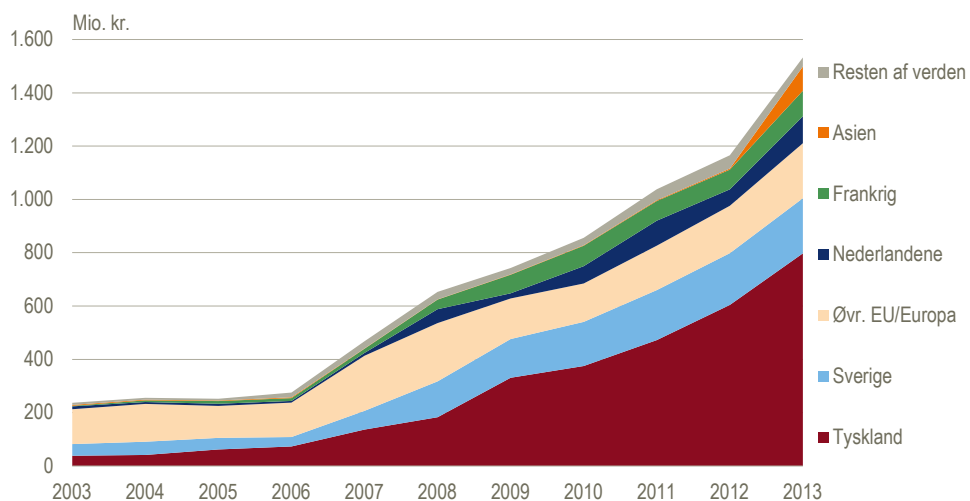
Anm: Kød er inkl. levende dyr.

Kilde: Statistikbanken/oeko6.

Tyskland største aftager af danske økologiske varer

Tyskland er ubestridt det største aftagerland af danske økologiske varer. Det dækkede 52 pct. af eksporten i 2013, og andelen er steget markant i perioden, særligt fra 2008. Sverige er det næststørste aftagerland og står for 13 pct. af eksporten, fulgt af Nederlandene (7 pct.) samt Frankrig og Monaco (6 pct.). Øvrige EU/Europa aftager 15 pct. Asien er et nyt marked, der blev synligt i 2013, hvor det aftog 6 pct. af den økologiske eksport.

Figur 3.9 Eksport af økologiske varer, fordelt på landegrupper

Kilde: Statistikbanken/oeko6

Mejerivarer er den største økologiske eksportartikel

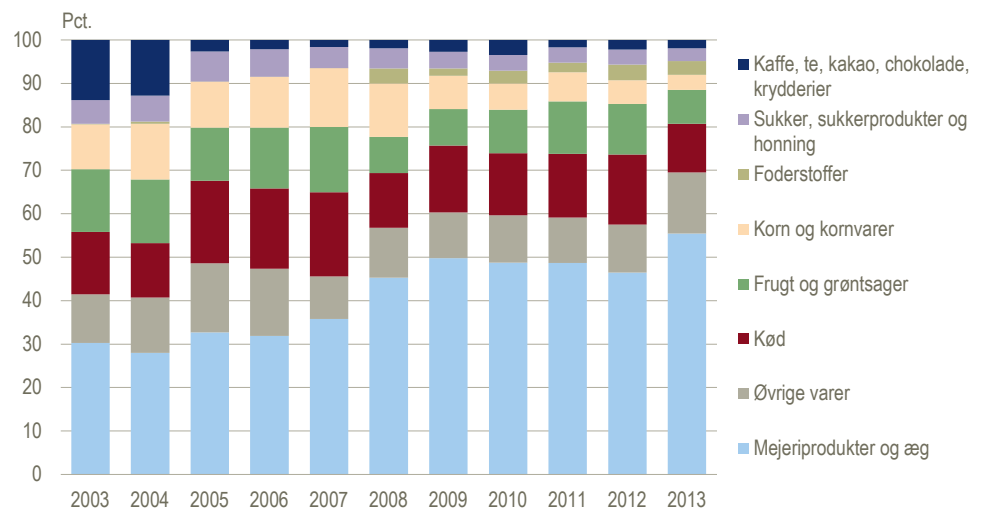
Den største økologiske eksportartikel er *mælk, æg og ost*, som udgjorde 850 mio. kr. i 2013, svarende til 55 pct. af eksporten. Hovedparten af eksporten er mejerivarer, da æg kun udgjorde 11 mio. kr. Mejeriprodukter har haft den største stigning af alle varegrupper fra 2003 til 2013 og er samtidig årsag til halvdelen af den samlede stigning i eksporten.

11 pct. af eksporten er kød

Af andre vigtige varegrupper kan nævnes *kød* (11 pct.) samt *frugt og grøntsager* (8 pct.). Øvrige varer udgør 14 pct. og omfatter bl.a. en række kolonialvarer, som ikke

er omfattet af de øvrige grupper (fx saucer, dressinger, pastaprodukter, babymad, tørmælk m.m.).

Figur 3.10 Eksport af økologiske varer, fordelt på varegrupper

Anm: Kød er inkl. levende dyr.

Kilde: Statistikbanken/oeko6.

3.4 Økologisk produktion og landbrugsareal

Mejeriprodukter, æg og kød

Produktion er forudsætning for forbrug

Den nationale produktion af økologiske varer er, når eksporten er trukket fra og importen tillagt, forudsætningen for forbruget. Såvel det indenlandske forbrug af økologiske varer som eksporten er domineret af mejeriprodukter.

Stigende produktion af såvel økologisk som konventionel råmælk

Den økologisk rå mælk som landmændene sender til mejerierne til viderebearbejdning udgjorde 9,4 pct. af den totale mængde i 2013 mod 9,3 pct. i 2003. Det dækker over en stigning i den økologiske produktion fra 434 mio. kg. i 2003 til 482 mio. kg. i 2013. Produktionen af såvel økologisk som konventionel råmælk er altså steget, mens den økologiske andel er uændret.

Stigende andel økologiske mælkeprodukter

Andelen af økologiske konsummælkeprodukter (drikkemælk, fløde, syrnede mælkeprodukter o.l.) var i 2013 22 pct. (172 mio. kg) mod 18 pct. i 2003 (139 mio. kg) – se figur 3.11. Langt den største del udgøres af sødmælk, letmælk og skummemælk.

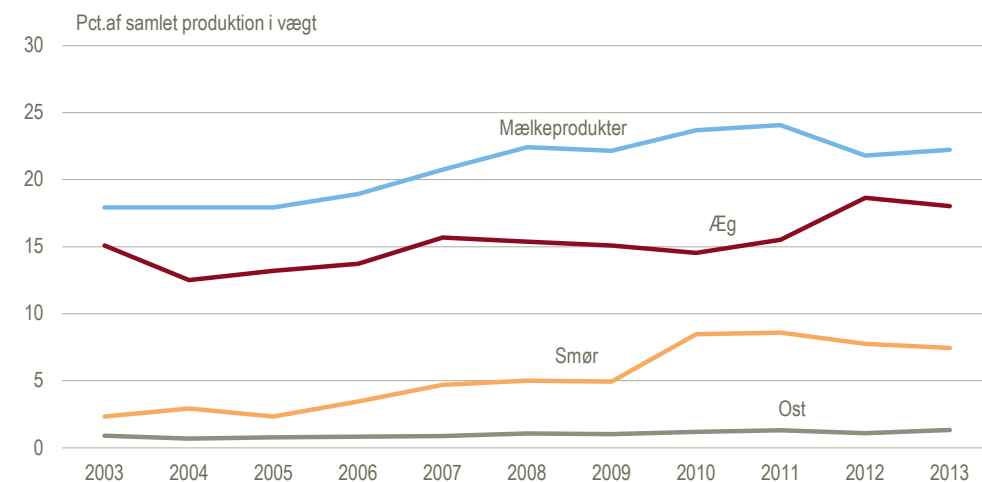
Markant stigning i økologisk smørproduktion

Den økologiske andel af smørproduktionen er steget mærkbart i perioden fra 2,2 pct. (1,2 mio. kg) til 7,5 pct. (3,2 mio. kg). Den økologiske andel af osteproduktionen er steget fra 0,9 pct. eller 3,0 mio. kg i 2003 til 1,3 pct. eller 4,3 mio. kg i 2013, hvilket er en stigning på 43 pct. i mængden.

Æggeproduktion steget fra 8 til 11 mio. kg. æg

Økologiske æg udgjorde 15 pct. af alle æg fra pakkerier i 2003 og andelen steg til 18 pct. i 2013. Det svarer til en stigning fra 8 mio. kg. æg i 2003 til 11 mio. i 2013.

Figur 3.11 Æg og mejeriprodukter til konsum – økologisk andel af samlet produktion af hvert produkt

Anm.: I konsum indgår også anvendelse i fødevarerindustrien.

Kilde: Statistikbanken/ani7 og Statistikbanken/ani8 samt Mejeriforeningens årsstatistik.

Større afsætning af økologisk mælk

Andelen af økologisk rå mælk er som nævnt uændret i perioden. Når den økologiske andel af mejeriprodukterne alligevel kunne stige i perioden, skyldes det bl.a. at en del af den økologiske rå mælk i højere grad også sælges økologisk fra mejerierne. Fx er økologisk mælk i vid udstrækning blevet solgt som konventionel, når den ikke har kunnet afsættes som økologisk.

Flere økologiske køer end svin til slagning

Antal slagtninger af økologisk kvæg – overvejende fra malkekvægsbesætninger – var 23.000 i 2013. Det svarer til 4,7 pct. af alle slagtninger i 2013. Målt i vægt udgjorde de økologiske slagtninger 5 pct. af alle slagtninger. Antallet af slagtede svin i 2013 var ca. 108.000 ud af 19 mio., dvs. under 1 pct. af det samlede antal svineslagtninger.

Lav andel økologiske svineslagtninger

I 2003 blev der slagtet 22.800 økologisk kvæg i alt, heraf var de 79 pct. køer. Det svarer til 4,7 pct. af alle slagtninger i 2013. Målt i vægt udgjorde de økologiske slagtninger 5 pct. af alle slagtninger. Det slagtede kvæg stammer ofte fra malkekvægsbesætninger. Antallet af slagtede økologiske svin i 2013 var ca. 108.000 ud af 19,1 mio., dvs. under 1 pct. af det samlede antal svineslagtninger i Danmark.

Landbrugsareal

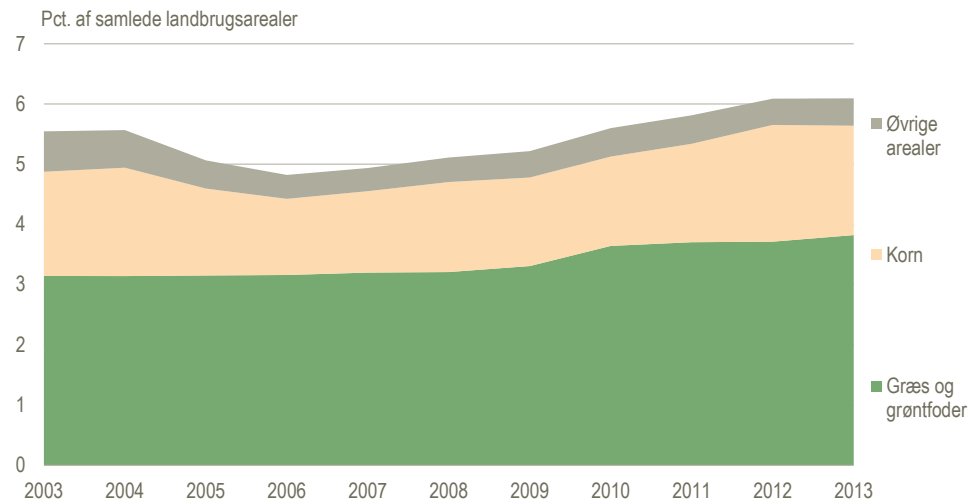
Kun moderate stigning i økologisk areal

6,1 pct. af det samlede landbrugsareal var økologisk dyrket i 2013, hvilket svarer til 160.000 ud af 2.628.000 hektar. Det er en moderat stigning fra en andel på 5,5 pct. eller 147.000 hektar i 2003. Undervejs har der været i fald i det økologiske areal fra 2004 til 2006.

To tredjedele anvendes til græs og grøntfoder

Næsten to tredjedele af det økologiske areal blev i 2013 anvendt til græs og grøntfoder, svarende til 3,8 pct. af det samlede landbrugsareal. 1,8 pct. af det samlede areal blev anvendt til økologisk korn, og 0,5 pct. blev anvendt til andre afgrøder, herunder gartneriafgrøder. Økologisk korns andel af det samlede økologiske areal har været nogenlunde konstant 2003-2013.

Figur 3.12 Økologisk areal i procent af det samlede landbrugsareal

Anm.: Landbrugsarealet omfatter dyrkede samt braklagte arealer. Eksklusive skovarealer. Økologiske arealer er ekskl. delvist omlagte arealer eller konventionelt drevne arealer på økologiske brug.

Kilde: [Statistikbanken/oeo1](#) og [Statistikbanken/bdf11](#)

Arealer indgår i foderproduktion...

Produktion af græs og grøntfoder bruges først og fremmest til foder til kvæg, og det bidrager dermed indirekte til den animalske produktion af mælk og kød. En del af kornproduktionen anvendes også som foder.

... men også stigende import af foderstoffer

Til produktion af økologiske dyr indgår også import af foderstoffer, der blev mere end fordoblet fra 20 mio. kr. i 2003 til 226 mio. kr. i 2013. Den tilsvarende eksport af foder udgjorde 49 mio. kr. i 2013.

Tabel 3.1 Produktion af mælk, smør, ost og æg

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	mio. kg										
Mælk af landmand i alt	4 675,1	4 568,9	4 584,0	4 627,2	4 649,6	4 720,4	4 813,9	4 909,4	4 880,5	4 995,0	5 104,7
- heraf økologisk	433,7	399,2	404,3	417,0	420,8	430,8	442,9	476,9	473,8	479,1	481,7
Konsummælkeprodukter ¹											
i alt	769,9	761,5	751,2	780,2	798,9	812	775,9	765,9	770,3	783,9	771,6
- heraf økologiske	138,1	137,2	143,9	147,8	165,7	182,1	172,0	181,5	185,5	170,8	171,5
Produktion af smør i alt	53,0	46,7	44,4	37,6	36,1	37,9	37,0	34,2	37,2	38,5	42,8
- heraf økologisk	1,2	1,4	1,0	1,3	1,7	1,9	1,8	2,9	3,2	3,0	3,2
Produktion af ost i alt	326,4	335,5	355,1	335,1	345,9	324,4	320,9	292,2	274,8	302,7	323,2
- heraf økologisk	3,0	2,3	2,8	2,8	3,0	3,5	3,3	3,5	3,6	3,3	4,3
Konsumæg	53	56	53	51	51	52	53	55	58	59	61
- heraf økologiske	8	7	7	7	8	8	8	8	9	11	11

¹ Drikkemælk, fløde, cremefraiche, syrnede mælkeprodukter, andre friske produkter. Konsum indgår også anvendelse i fødevarerindustrien.

Kilde: [Statistikbanken/ani7](#) og [ani8](#) samt Mejeriforeningens årsstatistik.

Tabel 3.2 Landbrugsareal

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
	ha										
Landbrugsareal i alt .	2 657 706	2 645 304	2 707 236	2 710 507	2 662 761	2 667 895	2 623 975	2 646 400	2 639 944	2 644 631	2 627 817
Økologisk areal i alt	147 354	147 224	137 060	130 667	131 429	136 329	136 873	148 144	153 416	160 982	160 103
Græs og grøntfoder .	83 549	83 107	85 331	85 644	85 197	85 598	86 799	96 392	97 782	98 196	100 442
Korn	45 980	47 592	39 061	34 260	35 987	39 870	38 571	39 254	43 139	51 258	47 704
Frø til udsæd	2 943	2 995	3 401	3 428	2 271	2 292	2 404	2 930	3 333	3 285	3 621
Gartneri	1 320	1 262	1 473	1 399	1 615	2 126	2 276	2 198	2 534	2 462	2 994
Bælgsæd	6 492	5 338	3 217	1 960	1 172	1 301	1 602	2 364	1 967	2 173	2 516
Rodfrugter	1 236	1 253	1 084	1 033	1 108	1 304	1 306	1 375	1 495	1 366	1 457
Industrifrø	1 161	1 446	1 026	857	787	501	463	662	609	309	810
Braklægning	4 282	3 880	1 593	1 169	1 035	574	197	677	195	178	163
Andre afgrøder	391	351	874	917	2 257	2 763	3 255	2 292	2 362	1 755	396

Anm: Landbrugsareal er eksklusive skovarealer.

Kilde: [Statistikbanken/oeko1](#) og [Statistikbanken/bdf11](#)

4. Regnskabstal for vigtigste danske fiskerihavne

242 havne med
1.502 aktive fartøjer

Danske fiskere⁴ landede 664.000 ton fisk m.v. til en samlet værdi af 2,9 mia. kr. i 2013. Når alt tælles med ned til den mindste registrerede mængde for året var der landinger fra 1502 fartøjer hjemmehørende i 242 forskellige havne.

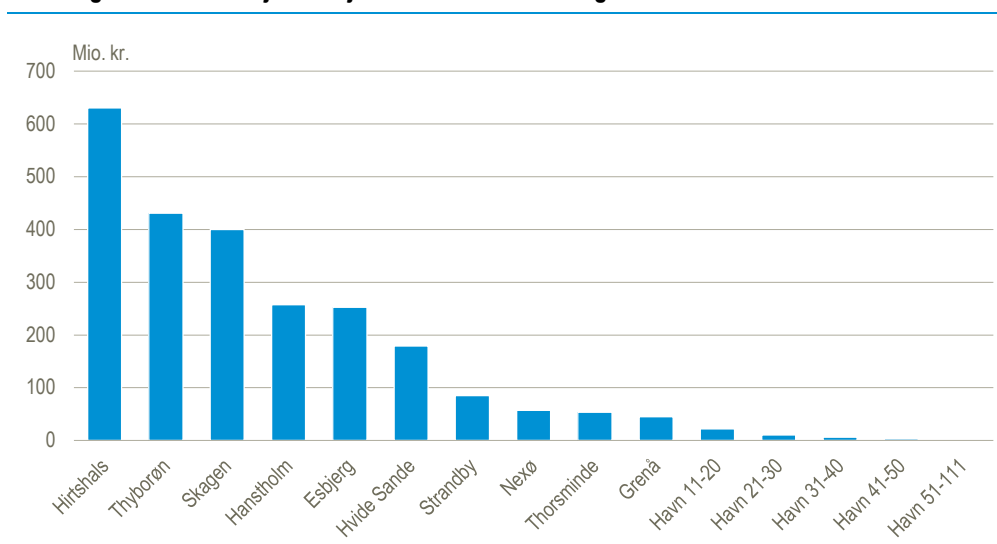
I de fleste af hjemhavnene er der kun enkelte eller få aktive registrerede fiskerfartøjer, og i mange tilfælde er fartøjernes aktivitet begrænset. I 131 havne med en samlet landingsværdi på 13,4 mio. kr. havde ingen af de 291 aktive fartøjer en landingsværdi på over 270.000 kr., som er den grænse, der er sat for at indgå i regnskabsstatistik for fiskeriet i 2012 og 2013.

Ny mulighed
for gruppering af
fiskeriregnskaberne

Fra 2012 er metoden til at udarbejde regnskabsstatistik for fiskeriet blevet ændret fra en vægtet opregning af stikprøven til en simulering af individuelle regnskaber for samtlige fartøjer (regnskabsenheder⁵) i populationen. Det giver mulighed for at beregne statistikken ud fra en fordeling af fartøjerne på hjemhavne.

Med et tærskelniveau på 270.000 kr. dækker regnskabsstatistikken 98,3 pct. af de danske fiskeres landinger i 2013 og inkluderer 616 fartøjer hjemmehørende i 111 havne.

Figur 4.1 Landingsværdi for fartøjernes hjemhavne sorteret i aftagende orden. 2013

Figur 4.1 viser landingsværdi for hjemhavne sorteret i aftagende orden. De ti havne med størst landingsværdi er vist, derefter den gennemsnitlige landingsværdi for de efterfølgende havne 11-20 osv. Første havn er Hirtshals, hvis fartøjer landede for 634 mio. kr. svarende til 21,6 pct. af den samlede landingsværdi i 2013, efterfulgt af Thyborøn og Skagen.

80 pct. af landingsværdien
fra de otte største havne

I dette kapitel vil vi se på de otte største danske fiskerihavne målt ved landingsværdien af de tilhørende fartøjer. Disse otte havne dækker tilsammen 2,3 mia. kr. svarende til ca. 80 pct. af danske fartøjers samlede landingsværdi.

45 pct. af fartøjerne hører
til de otte største havne

I tabel 4.1 er vist antal fartøjer og det samlede bruttoudbytte, driftsresultat og afkastningsgrad for fartøjer med en omsætning over tærskelniveauet opgjort per havn for de otte største havne. 45 pct. af fartøjerne i regnskabsstatistikken, i alt 278 fartøjer, er hjemmehørende i de otte største havne.

⁴ Et fartøj hjemmehørende i Nexø, som fisker rejer ved Grønland, indgår ikke i statistikken.

⁵ Regnskabsenheden omfatter normalt ét fartøj, dog kan fx garnfiskere have sekundære fartøjer eller hjælpefartøjer. Såfremt hjælpefartøjerne anvendes i produktionen indgår de registrerede landinger herfra i regnskabet for hovedfartøjet.

Bruttoudbyttet for de 278 fartøjer fra de otte største havne var på 2,5 mia. kr. svarende til 80 pct. af det samlede bruttoudbytte for danske fiskere og driftsresultatet på 605 mio. kr. svarende til 85,9 pct. af det samlede driftsresultat.

Tabel 4.1 Regnskabstal for fartøjer fra otte danske fiskerihavne

	2012				2013			
	Antal fartøjer	Brutto-udbytte	Drifts-resultat	Afkastnings-grad	Antal fartøjer	Brutto-udbytte	Drifts-resultat	Afkastnings-grad
		— mio. kr. —		pct.		— mio. kr. —		pct.
Hirtshals	40	648,3	168,7	7,5	42	669,8	196,2	8,9
Thyborøn	49	350,9	49,0	3,3	51	519,2	125,7	9,8
Skagen	32	386,6	97,7	7,3	29	431,9	98,4	9,8
Hanstholm	54	265,5	14,1	1,8	48	266,9	23,7	2,7
Esbjerg	14	225,1	83,7	8,6	14	275,4	133,0	7,6
Hvide Sande	49	202,8	15,7	2,0	48	185,6	19,3	2,3
Strandby	22	65,7	3,8	0,7	22	60,2	3,6	-0,2
Nexø	23	90,6	4,2	0,3	24	87,7	4,9	0,2
Andre havne	358	631,3	99,2	1,4	338	618,0	99,2	1,3
Alle havne	641	2 866,7	536,2	4,7	616	3 114,7	704,0	6,2

Anm.: Tabellen omhandler kun fartøjer (regnskabsenheder) med årlig omsætning over 270.000 kr.

Da opgørelsen er gjort ud fra de enkelte fartøjers regnskabstal, svarer det ikke til en opgørelse af de samlede landinger og tilhørende landingsværdi i de samme havne, da mange fartøjer lander i flere forskellige havne i løbet af året.

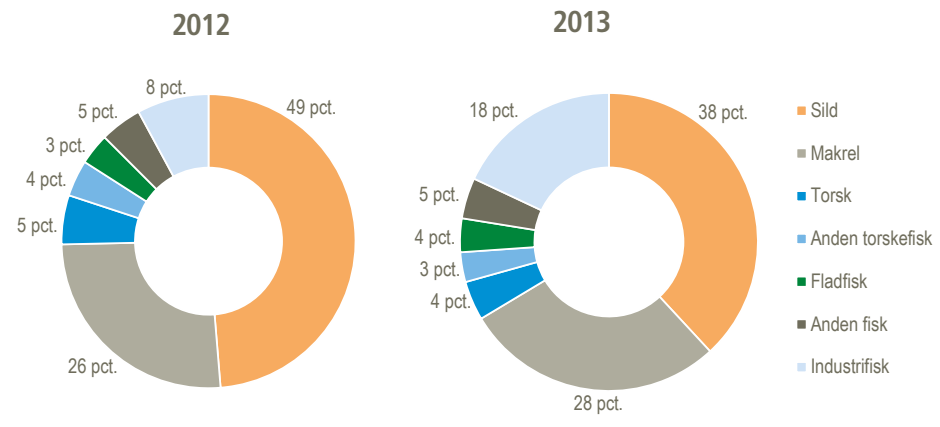
4.1 Hirtshals

Hjemhavn for not-fartøjer Hirtshals er hjemhavn for hovedparten af de danske not-fartøjer. Fire af de fem fartøjer over 40 meter er udstyret med snurpenot (og trawl) til fiskeri efter sild, makrel og industrifisk. Denne fartøjsgruppe står for 83 pct. af bruttoudbyttet fra fartøjerne i Hirtshals og 96 pct. af det samlede driftsresultat.

Flere fiskerityper for trawler gruppen på 24-39,9 meter Der er fem trawlere i gruppen 24-39,9 meter. Heraf fisker to dybvandsrejer, to har torskefisk som hovedart og én industritrawler. Gruppen havde et bruttoudbytte på 55 mio. kr. og opnåede et samlet driftsresultat på 4,4 mio. kr. efter finansieringsomkostninger men inden aflønning af ejernes arbejde.

Sild og makrel vigtigste arter Sild og makrel er de vigtigste arter for Hirtshals-fartøjerne. Disse arter udgjorde 75 pct. af den samlede landingsværdi i 2012 og 66 pct. året efter. Den ændrede fordeling skyldes genåbningen af tobisfiskeriet i 2013, som bevirkede, at industrifiskens andel af landingsværdien steg fra 8 pct. i 2012 til 18 pct. i 2013, se figur 4.2.

Figur 4.2 Værdien af landingerne fra fartøjer fra Hirtshals fordelt på arter/artsgrupper

Gruppen af fartøjer på 12-23,9 meter består af 15 trawlere og fem garnfiskere, og i gruppen under 12 meter indgår tre trawlere og ni garnbåde. Disse fartøjer driver blandet konsumfiskeri efter torsk, kuller, rødspætte, tunge og andre fladfisk samt dybvandshummere. Bruttoudbyttet udgjorde knap 10 pct. af det samlede brutto-udbytte for Hirtshals-fartøjerne, og begge fartøjsgrupper havde positivt driftsresultat i 2013.

Tabel 4.2 Regnskabstal for fartøjer hjemmehørende i Hirtshals

	2012	2013	Fartøjslængde 2013			
			< 12 m	12-23,9 m	24-39,9 m	> 40 m
	Antal					
Fartøjer	40	42	12	20	5	5
	mio. kr.					
Bruttoudbytte	648,3	669,8	8,7	51,4	54,9	554,7
Driftsomkostninger	400,2	383,5	6,9	45,1	43,2	288,4
Finansieringsudgifter	79,5	90,1	0,6	4,8	7,4	77,3
Driftsresultat	168,7	196,2	1,2	1,5	4,4	189,1
Ejer aflønning (beregnet)	18,7	21,4	3,1	7,4	2,0	9,0
Materielle anlægsaktiver	2 530,0	2 415,5	25,2	139,1	129,4	2 121,8
Immaterielle anlægsaktiver	626,5	702,3	9,9	79,3	63,4	549,7
Omsætningsaktiver	194,5	310,4	3,7	5,1	2,9	298,7
	pct.					
Overskudsgrad	35,4	39,6	-14,1	-2,2	17,8	46,4
Afkastningsgrad	7,5	8,9	-3,4	-0,5	4,8	10,2
Soliditetsgrad	32,6	29,2	62,0	54,6	27,9	27,0

Anm.: Tabellen omhandler kun fartøjer (regnskabsenheder) med årlig omsætning over 270.000 kr.

4.2 Thyborøn

Industriisk fra de store trawlere

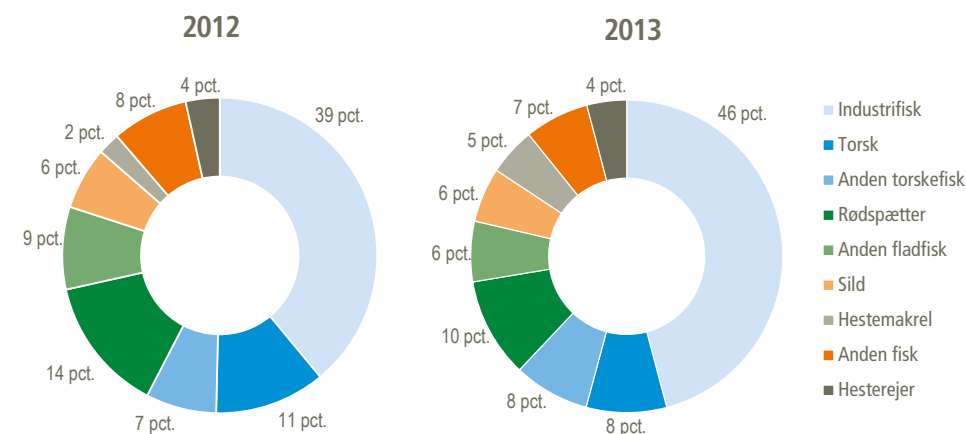
Halvdelen af de største danske fiskerifartøjer er hjemmehørende i Thyborøn. De 15 trawlere på over 40 meter producerede 66 pct. af den samlede landingsværdi for Thyborøn-fartøjerne i 2013 og stod for 88 pct. af det samlede driftsresultat. To af de store trawlere havde blandet konsumfiskeri og én fik indtjeningen ligeligt fordelt på sild og industriisk, mens de 12 øvrige fartøjer næsten udelukkende fiskede industriisk.

De otte fartøjer i gruppen på 24-39,9 meter bestod af seks trawlere med blandet konsumfiskeri og to industritrawlere. Gruppen havde et bruttoudbytte på 106 mio.

kr. og opnåede et samlet driftsresultat på 5,2 mio. kr. efter finansieringsomkostninger, men inden aflønning af ejernes arbejde.

Tobisfiskeri I 2012 var værdien af landingerne af torsk- og fladfisk større end værdien af industrifisken, men efter genåbningen af tobisfiskeriet blev industrifiskeriet størst og udgjorde næsten halvdelen af den samlede landingsværdi i 2013, se figur 4.3.

Figur 4.3 Værdien af landingerne fra fartøjer fra Thyborøn fordelt på arter/artsgrupper

Snurrevodsfiskeri efter torskfisk og fladfisk

Der er 6 snurrevodsfiskere og en trawler i gruppen på 18-23,9 meter. Fangstgrundlaget for snurrevodsfartøjerne er torsk, rødspætter og tunger. Denne gruppe havde et bruttoudbytte på 26 mio. kr. i 2013 og driftsresultatet 2,4 mio. kr. Fartøjerne under 18 meter er hovedsageligt garnbåde, som også fanger torskfisk og fladfisk.

Tabel 4.3 Regnskabstal for fartøjer hjemmehørende i Thyborøn

	2012	2013	Fartøjslængdegrupper 2013					Hestereje fartøjer
			< 12 m	12-17,9 m	18-23,9 m	24-39,9 m	> 40 m	
Antal fartøjer	49	51	10	6	7	8	15	5
	mio. kr.							
Bruttoudbytte	350,9	519,2	9,2	14,0	26,4	106,5	344,6	18,5
Driftsomkostninger	271,0	368,8	6,4	11,5	22,0	91,2	223,6	14,2
Finansieringsudgifter	30,9	24,6	0,7	0,5	2,0	10,1	10,0	1,4
Driftsresultat	49,0	125,7	2,1	2,0	2,4	5,2	111,0	2,9
Ejer aflønning (beregnet)	25,8	32,7	3,4	1,7	3,0	5,8	15,7	3,2
Materielle anlægsaktiver	1 309,0	779,4	10,6	16,4	39,6	187,0	523,7	2,0
Immaterielle anlægsaktiver	294,4	329,8	11,5	10,2	21,3	93,6	166,9	26,3
Omsætningsaktiver	190,0	179,3	2,8	4,0	4,8	40,5	126,2	1,0
	pct.							
Overskudsgrad	15,4	22,7	-6,7	5,7	5,5	8,9	30,6	6,3
Afkastningsgrad	3,3	9,8	-2,8	3,1	2,4	3,5	13,3	4,1
Soliditetsgrad	69,3	49,5	53,0	44,8	37,6	32,4	59,6	-14,9

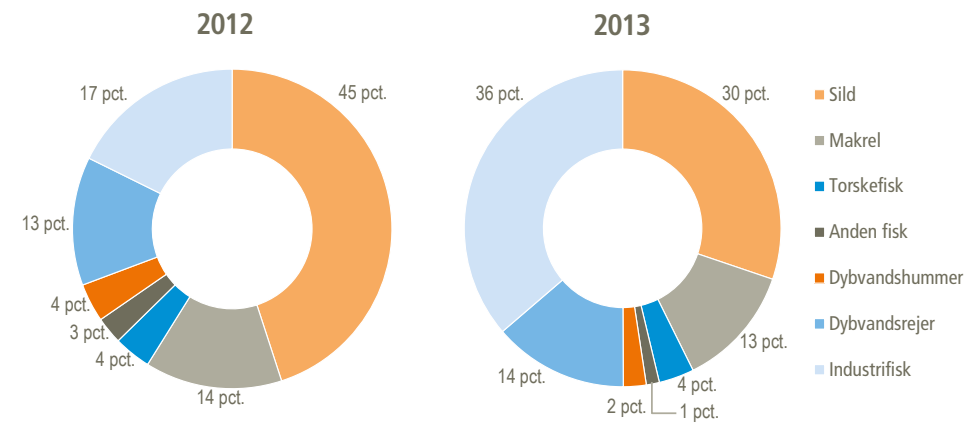
Anm.: Tabellen omhandler kun fartøjer (regnskabsenheder) med årlig omsætning over 270.000 kr.

4.3 Skagen

Sild, makrel og industrifisk Fem af de store trawlere er hjemmehørende i Skagen. Denne gruppe stod for 69 pct. af det samlede bruttoudbytte og skabte 77 pct. af det samlede resultat for Skagen-fartøjerne. Der fiskes udelukkende sild, makrel og industrifisk, som med et bruttoudbytte på 300 mio. kr. i 2013 gav et samlet driftsresultat på 75,7 mio. kr.

Dybvandsrejer I gruppen på 24-39,9 indgår også fem fartøjer, heraf én med samme fiskeri som de store trawlere. De fire andre trawlere fisker dybvandsrejer. Gruppen havde et samlet bruttoudbytte på 61 mio. kr. og et driftsresultat på 11 mio.kr. i 2013.

Figur 4.4 Værdien af landingerne fra fartøjer fra Skagen fordelt på arter/artsgrupper

Forskellige fiskerimønstre De seks trawlere i gruppen 18-23,9 meter har forskellige fiskerimønstre. To af dem fisker dybvandsrejer, to andre fisker kun industrifisk, ét fartøj fisker dybvandshummer og industrifisk og endelig fisker ét fartøj dybvandshummer og konsumfisk.

Dybvandshummer Et af de syv fartøjer i gruppen 12-17,9 meter fisker kun industrifisk, de øvrige er én garnbåd og fem trawlere. Mere end halvdelen af bruttoindtjeningen for de fem trawlere kommer fra fiskeri af dybvandshummere

Overskudsgrad på 13 pct. Begge disse grupper havde i 2013 en overskudsgrad på ca. 13 pct. Overskudsgraden beregnes som resultatet inden finansieringsudgifter, men efter fradrag af beregnet ejer aflønning, målt i forhold til bruttoudbyttet, se tabel.

Tabel 4.4 Regnskabstal for fartøjer hjemmehørende i Skagen

	2012	2013	Fartøjslængdegrupper 2013				
			< 12 m	12-17,9 m	18-23,9 m	24-39,9 m	> 40 m
Antal fartøjer	32	29	6	7	6	5	5
	mio. kr.						
Bruttoudbytte	386,6	431,9	7,1	20,1	43,7	61,5	299,6
Driftsomkostninger	220,3	267,6	4,5	15,3	34,8	46,0	167,0
Finansieringsudgifter	68,6	66,0	0,6	0,9	3,3	4,3	56,9
Driftsresultat	97,7	98,4	2,0	3,8	5,6	11,2	75,7
Ejer aflønning (beregnet) ..	16,9	14,1	2,2	2,1	3,5	3,0	3,2
Materielle anlægsaktiver ..	1 686,0	1 199,7	24,9	76,8	156,9	159,5	781,7
Immaterielle anlægsaktiver ..	352,2	316,4	12,0	20,4	58,7	38,1	187,2
Omsætningsaktiver	151,7	479,7	1,3	11,0	0,9	9,3	457,2
	pct.						
Overskudsgrad	38,7	34,8	5,1	13,0	12,5	20,2	43,2
Afkastningsgrad	7,3	9,8	1,3	2,8	2,7	6,0	12,9
Soliditetsgrad	32,1	21,0	61,3	53,6	61,3	64,6	5,0

Anm.: Tabellen omhandler kun fartøjer (regnskabsenheder) med årlig omsætning over 270.000 kr.

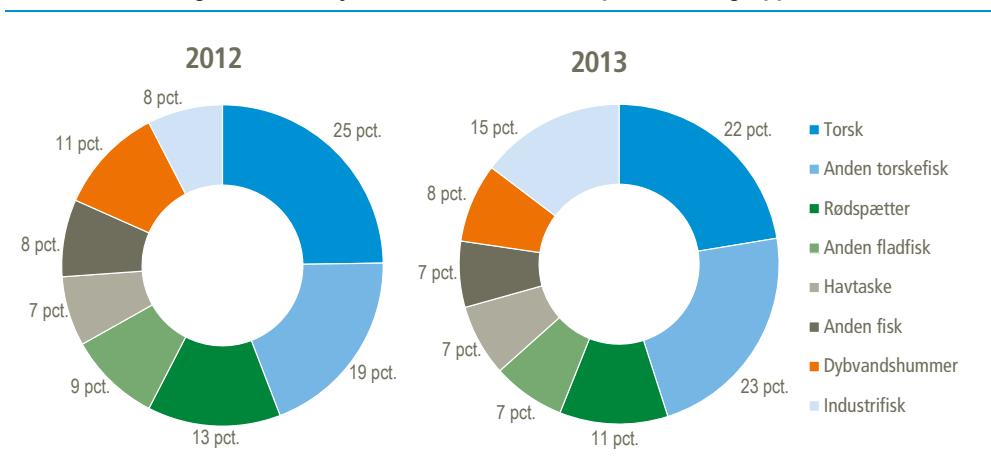
4.4 Hanstholm

Kun ét af fartøjerne i Hanstholm er over 40 meter, så det indgår sammen med ni andre i gruppen af fartøjer over 24 meter. Foruden dette ene fartøj er der kun ganske få fartøjer fra Hanstholm, som driver pelagisk⁶ fiskeri. Hanstholm-fartøjerne er typisk udstyret til fiskeri efter demersale arter.

Fiskeri efter demersale arter

Syv af de ti trawlere i gruppen over 24 meter fisker udelukkende bundlevende konsumarter. De vigtigste arter er torsk, mørksej, kulmule, havtaske og dybvandshummer. De tre andre fisker industrifisk samt en mindre andel konsumfisk. Gruppen fik et driftsresultat på 14 mio. kr. ud af et samlet bruttoudbytte på 156 mio. kr. i 2013.

Figur 4.5 Værdien af landingerne fra fartøjer fra Hanstholm fordelt på arter/artsgrupper

Rødspættefiskeri med snurrevod

Gruppen på 18-23,9 meter består af fem trawlere, fem snurrevod og to garnfartøjer. To af trawlerne fiskede industrifisk, ellers bestod fangsten udelukkende af konsumarter. Halvdelen af bruttoudbyttet for snurrevodsbådene var fra rødspætte. Samlet bruttoudbytte for gruppen blev på 62 mio. kr. og driftsresultatet 3,7 mio. kr.

⁶ Pelagiske fiskearter holder til i de fri vandmasser, hvorimod demersale arter lever nær havbunden.

Gruppen på 12-17,9 meter består af otte trawlere og fem garnfartøjer. For trawlerne bidrager industrifisk og dybvandshummer mere til bruttoudbyttet end konsumfisk, mens garnbådene alene fisker konsumfisk. Gruppen opnåede et driftsresultat på 3,9 mio. kr. efter en samlet omsætning på 37 mio. kr.

Tabel 4.5 Regnskabstal for fartøjer hjemmehørende i Hanstholm

	2012	2013	Fartøjslængdegrupper 2013			
			< 12 m	12-17,9 m	18-23,9 m	> 24 m
Antal fartøjer	54	48	13	13	12	10
	mio. kr.					
Bruttoudbytte	265,5	266,9	11,0	37,4	62,2	156,3
Driftsomkostninger	219,6	218,6	9,0	30,6	50,9	128,1
Finansieringsudgifter	31,8	24,5	0,1	2,9	7,5	14,0
Driftsresultat	14,1	23,7	1,9	3,9	3,7	14,2
Ejer aflønning (beregnet) ..	23,8	23,6	4,0	3,7	6,5	9,4
Materielle anlægsaktiver	1 016,2	678,6	15,1	82,4	174,0	407,1
Immaterielle anlægsaktiv	265,2	244,1	11,1	44,0	44,6	144,4
Omsætningsaktiver	32,9	30,0	4,9	2,4	6,5	16,3
	pct.					
Overskudsgrad	8,3	9,2	-17,8	8,4	7,5	12,0
Afkastningsgrad	1,8	2,7	-7,5	2,5	2,0	3,6
Soliditetsgrad	56,1	37,8	69,4	53,1	13,1	42,3

Anm.: Tabellen omhandler kun fartøjer (regnskabsenheder) med årlig omsætning over 270.000 kr.

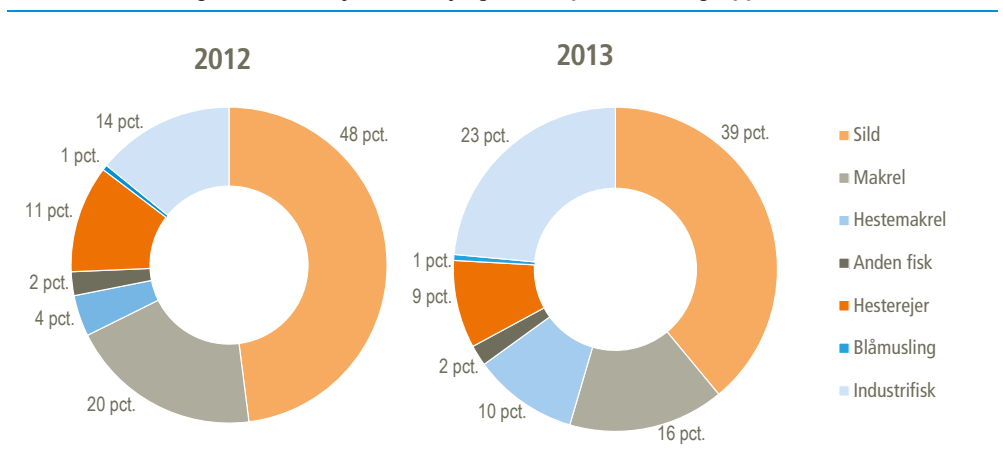
4.5 Esbjerg

Tre store trawlere

Rødspættefiskeriet med snurrevod var engang stort i Esbjerg. Nu er der kun ét snurrevodsfartøj tilbage med omsætning over 270.000 kr. Det er de tre hjemmehørende trawlere over 40 meter, som fortsat holder Esbjerg oppe blandt de otte største danske fiskerihavne. Foruden disse fire fartøjer drives muslinge- og hesterejefiskeri fra ti fartøjer.

De store trawlere fisker sild, makrel hestemakrel og industrifisk. Snurrevodsbåden, der alene fisker rødspætter, er i tabellen med i gruppen af diskretionshensyn. Gruppen af trawlere og snurrevod indbragte et bruttoudbytte på 249 mio. kr. i 2013 og opnåede et driftsresultat på 129 mio. kr. Afkastningsgraden blev på 7,6 pct.

Figur 4.6 Værdien af landingerne fra fartøjer fra Esbjerg fordelt på arter/artsgrupper

Hesterejegruppen fik et bruttoudbytte på 22,6 mio. kr. i 2013 og opnåede et driftsresultat på 4,8 mio. kr. Overskudsgraden blev her på 20 pct.

Bruttoudbyttet for muslingefartøjerne blev 4,2 mio. kr. i 2013. Det var mindre end driftsomkostningerne, og medførte et negativt driftsresultat på -0,4 mio. kr. Det negative resultat er ikke betegnende for muslingefiskeriet i 2013 generelt, da det gennemsnitlige driftsresultat for de 45 danske muslingefartøjer blev på 308.000 kr. jf. regnskabsstatistik for fiskeri og akvakultur 2013.

Tabel 4.6 Regnskabstal for fartøjer hjemmehørende i Esbjerg

	2012	2013	Trawlere og snurrevod	Hesterejefartøjer	Muslingefartøjer
Antal fartøjer	14	14	4	7	3
	mio. kr.				
Bruttoudbytte	225,1	275,4	248,6	22,6	4,2
Driftsomkostninger	122,9	128,9	107,9	16,7	4,4
Finansieringsudgifter	18,4	13,4	12,0	1,2	0,3
Driftsresultat	83,7	133,0	128,7	4,8	-0,4
Ejer aflønning (beregnet)	6,3	7,3	5,4	1,4	0,6
Materielle anlægsaktiver	816,2	1 479,2	1 474,2	0,4	4,6
Immaterielle anlægsaktiv	357,9	354,6	309,1	33,3	12,2
Omsætningsaktiver	34,4	32,7	28,2	3,9	0,6
	pct.				
Overskudsgrad	42,6	50,5	54,5	20,1	-18,2
Afkastningsgrad	8,6	7,6	7,6	13,3	-5,2
Soliditetsgrad	51,0	67,4	68,0	40,1	46,2

Anm.: Tabellen omhandler kun fartøjer (regnskabsenheder) med årlig omsætning over 270.000 kr.

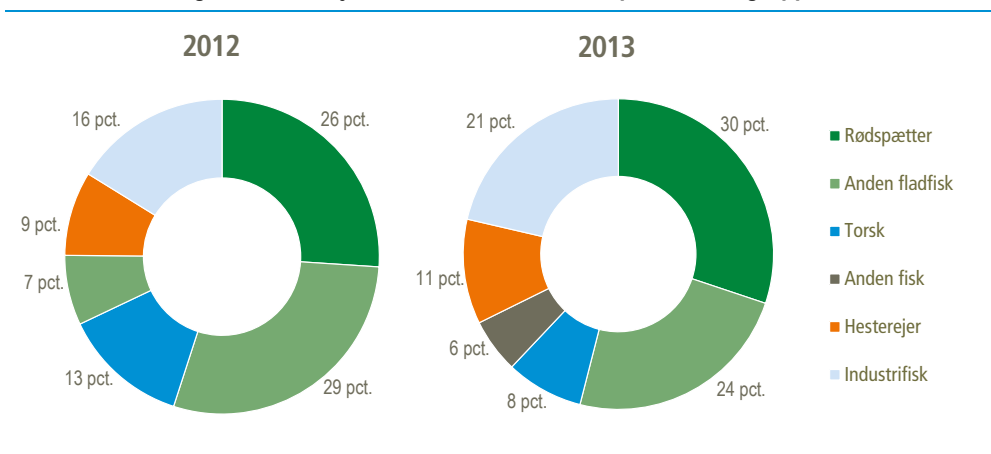
4.6 Hvide Sande

Hvert fjerde fartøj fisker (også industrifisk

Rødspætte og andre fladfisk er de vigtigste fiskearter for fartøjerne i Hvide Sande, men i hver fartøjslængdegruppe indgår også fartøjer, som har den største indtjening fra industrifiskeriet. Det gælder for to af de fire fartøjer over 24 meter, tre fartøjer i hver af grupperne 18-23,9 og 12-17,9 meter, samt to fartøjer under 12 meter og to fartøjer i gruppen af hesterejefiskere.

De fire trawlere på over 24 meter opnåede et bruttoudbytte på 40 mio. kr. med et driftsresultat på 4,3 mio. kr. Det gav en overskudsgrad på 10 pct. og en afkastningsgrad på 4,4 pct. af de indsatte anlægsaktiver, se tabellen.

Figur 4.7 Værdien af landingerne fra fartøjer fra Hvide Sande fordelt på arter/artsgrupper

Gruppen af fartøjer på 18-23,9 meter består af syv trawlere, et snurrevodsfartøj og fire garnfartøjer. Tre af trawlerne havde 80-90 pct. af indtjeningen fra industrifiskeri. Bruttoudbyttet for denne gruppe blev på 74 mio. kr. og driftsresultatet 4,9 mio. kr.

Gruppen på 12-17,9 meter består af fire trawlere og fire garnfartøjer. Også her havde tre af trawlerne 80-100 pct. af indtjeningen fra industrifiskeri. Bruttoudbyttet for denne gruppe blev på 28 mio. kr. og driftsresultatet 4,7 mio. kr.

Fartøjer under 12 meter omfatter fem trawlere og 11 garnfartøjer. Her havde to af trawlerne 95-100 pct. af indtjeningen fra industrifiskeri. Bruttoudbyttet for denne gruppe blev på 14,6 mio. kr. og driftsresultatet 2,5 mio. kr.

Tabel 4.7 Regnskabstal for fartøjer hjemmehørende i Hvide Sande

	2012	2013	Fartøjslængdegrupper 2013				Hestereje- fartøjer
			< 12 m	12-17,9 m	18-23,9 m	24-39,9 m	
Antal fartøjer	49	48	16	8	12	4	8
	mio. kr.						
Bruttoudbytte	202,8	185,6	14,6	28,4	74,3	39,9	28,5
Driftsomkostninger	169,7	152,5	11,2	21,1	63,8	33,3	23,2
Finansieringsudgifter	17,4	13,9	0,9	2,5	5,7	2,4	2,4
Driftsresultat	15,7	19,3	2,5	4,7	4,9	4,3	2,9
Ejer aflønning (beregnet)	20,9	19,7	4,9	3,1	6,5	2,6	2,5
Materielle anlægsaktiver	374,0	407,7	41,8	47,1	258,1	53,4	7,3
Immaterielle anlægsaktiv	208,4	182,9	17,0	26,7	66,8	35,4	37,0
Omsætningsaktiver	26,1	22,0	3,3	4,0	4,5	5,2	5,0
	pct.						
Overskudsgrad	6,0	7,3	-10,3	14,4	5,5	10,0	9,8
Afkastningsgrad	2,0	2,3	-2,5	5,5	1,3	4,4	6,2
Soliditetsgrad	49,6	58,1	77,9	39,6	70,2	40,1	15,5

Anm.: Tabellen omhandler kun fartøjer (regnskabsenheder) med årlig omsætning over 270.000 kr.

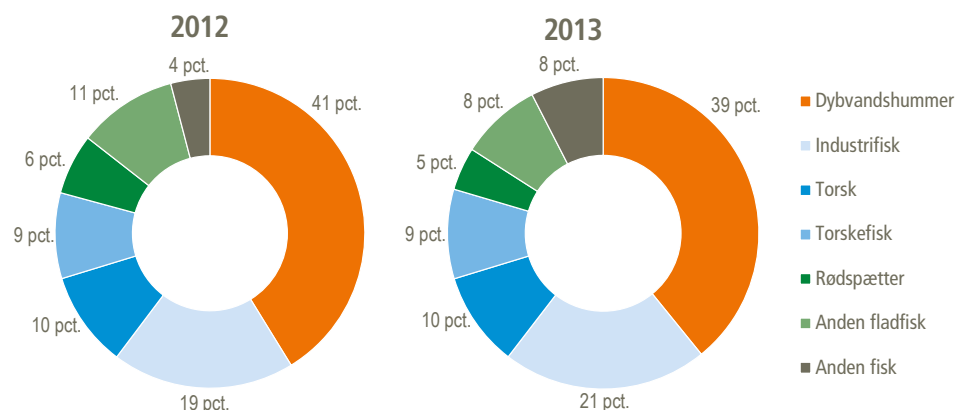
4.7 Strandby

*Dybvandshummer
er vigtigste art*

Dybvandshummerfiskeriet er det vigtigste fiskeri for Strandby. Næsten alle fartøjer fisker dybvandshummere, og mange har dette fiskeri som hovedindtægtskilde. Af den samlede landingsværdi for Strandby-fartøjerne i 2013 kom 39 pct. fra dybvandshummere og 21 pct. fra industrifisk, se figur 4.8.

De største fartøjer i Strandby er i gruppen 18-23,9 meter. I denne gruppe indgår 12 trawlere, hvoraf halvdelen havde den største indtjening fra industrifiskeriet, og resten havde størst indtjening fra dybvandshummere. Men fartøjer med størst indtjening fra industrifisk deltog også i hummerfiskeriet, hvorimod det omvendte ikke var tilfældet.

Figur 4.8 Værdien af landingerne fra fartøjer fra Strandby fordelt på arter/artsgrupper

Gruppen af fartøjer på 18-23,9 meter består udelukkende af trawlere. Heraf seks trawlere med over 50 pct. af indtjeningen fra industrifiskeri. Bruttoudbyttet for denne gruppe blev på 62,6 mio. kr. og driftsresultatet 2,3 mio. kr.

Gruppen på under 18 meter består af ni trawlere, to snurrevod og et garnfartøj. Tre af trawlerne havde fra 14 til 24 pct. af indtjeningen fra industrifisk, mens indtjeningen fra dybvandshummer udgjorde fra 50 til 85 pct. af bruttoudbyttet. Det samlede bruttoudbytte for gruppen blev på 25,2 mio. kr. og driftsresultatet 2,7 mio. kr.

Tabel 4.8 Regnskabstal for fartøjer hjemmehørende i Strandby

	2012	2013	Fartøjslængdegrupper 2013	
			< 18 m	18 - 23,9 m
Antal fartøjer	23	24	12	12
	mio. kr.			
Bruttoudbytte	90,6	87,7	25,2	62,6
Driftsomkostninger	78,3	76,0	21,1	54,9
Finansieringsudgifter	8,0	6,8	1,4	5,4
Driftsresultat	4,2	4,9	2,7	2,3
Ejer aflønning (beregnet)	10,9	10,8	4,2	6,5
Materielle anlægsaktiver	319,1	334,4	97,6	236,8
Immaterielle anlægsaktiv	127,5	112,8	23,0	89,8
Omsætningsaktiver	9,2	9,9	4,9	5,0
	pct.			
Overskudsgrad	1,5	1,1	-0,6	1,9
Afkastningsgrad	0,3	0,2	-0,1	0,4
Soliditetsgrad	60,1	63,9	74,6	59,9

Anm.: Tabellen omhandler kun fartøjer (regnskabsenheder) med årlig omsætning over 270.000 kr.

4.8 Nexø

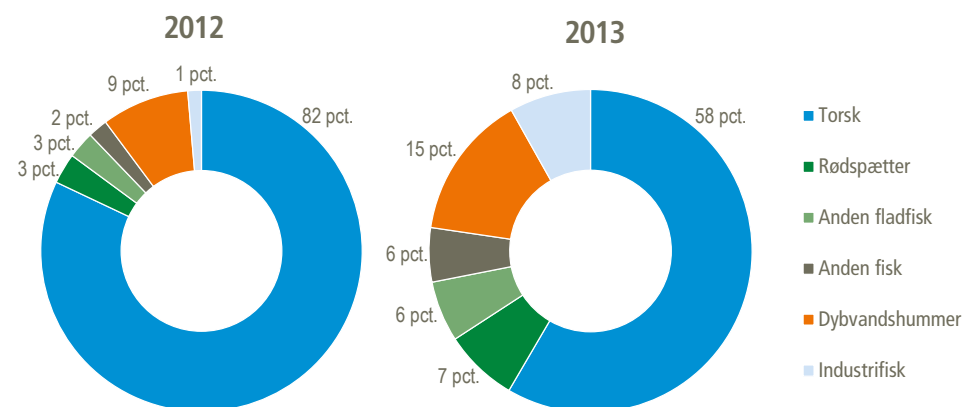
Torsk er "fisk" i Nexø

Torsk er den dominerende art i fiskeriet for alle fartøjer med hjemhavn i Nexø⁷. Et markant fald i landingerne af torsk fra 2012 til 2013 medførte, at torskens andel af landingsværdien faldt fra 82 til 58 pct., og gav et samlet fald i bruttoindtjeningen for Nexø-fartøjerne på 8 pct.

⁷ Et fartøj hjemmehørende i Nexø, som fisker rejer ved Grønland, indgår af diskretionshensyn ikke i statistikken.

Alle fartøjer er trawlere på nær én garnbåd i gruppen under 12 meter. I gruppen over 18 meter indgår ét fartøj som har industrifisk som vigtigste indtægtskilde i 2013 ellers er det torsk. To af fartøjerne lander desuden dybvandshummer. De seks fartøjer havde tilsammen et bruttoudbytte på 30 mio. kr., men fik et negativt driftsresultat på -0,8 mio. kr.

Figur 4.9 Værdien af landingerne fra fartøjer fra Nexø fordelt på arter/artsgrupper

I gruppen på 12-17,9 meter indgår også et fartøj med størst indtjening fra industrifisk, og seks af fartøjerne fiskede dybvandshummer. De 11 fartøjer i gruppen fik tilsammen et bruttoudbytte på 26,5 mio. kr., og et driftsresultat på 3,7 mio. kr. Overskudsgraden blev dog kun 0,1 pct. og afkastningsgraden 0,0 pct.

I gruppen af fartøjer under 12 meter havde ét fartøj landinger af dybvandshummer, ellers var det næsten udelukkende torsk, som var grundlag for indtjeningen. Bruttoudbyttet for gruppen blev på 3,5 mio. kr. og driftsresultatet 0,6 mio. kr.

Tabel 4.9 Regnskabstal for fartøjer hjemmehørende i Nexø

	2012	2013	Fartøjslængdegrupper 2013		
			< 12 m	12-17,9 m	> 18 m
Antal fartøjer	22	22	5	11	6
			mio. kr.		
Bruttoudbytte	65,7	60,2	3,5	26,5	30,2
Driftsomkostninger	54,5	51,4	2,7	20,3	28,3
Finansieringsudgifter	7,4	5,3	0,2	2,5	2,6
Driftsresultat	3,8	3,6	0,6	3,7	-0,8
Ejer aflønning (beregnet)	9,1	9,5	1,3	6,2	2,0
Materielle anlægsaktiver	198,2	203,8	11,7	107,7	84,5
Immaterielle anlægsaktiv	79,7	72,2	7,7	30,5	34,0
Omsætningsaktiver	5,8	12,2	5,4	6,0	0,8
			pct.		
Overskudsgrad	3,1	-1,1	-15,3	0,1	-0,5
Afkastningsgrad	0,7	-0,2	-2,9	0,0	-0,1
Soliditetsgrad	37,5	49,1	53,8	56,3	39,4

Anm.: Tabellen omhandler kun fartøjer (regnskabsenheder) med årlig omsætning over 270.000 kr.

4.9 Andre hjemhavne

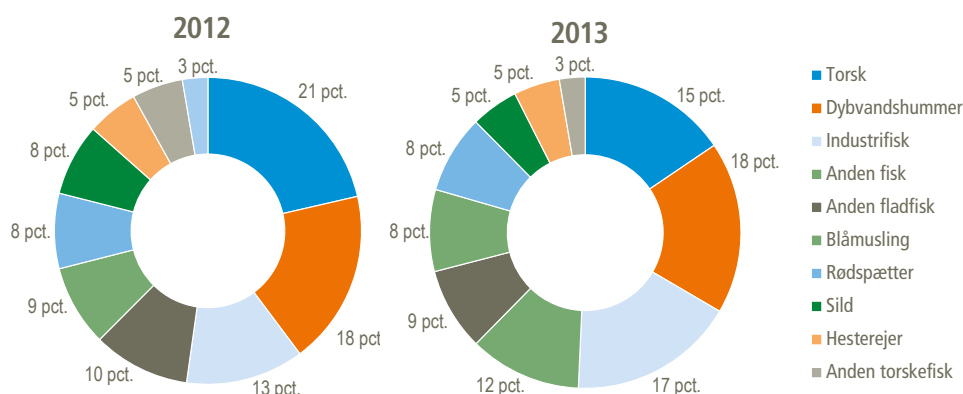
103 andre hjemhavne

Når fartøjerne i de otte hjemhavne med størst fangstværdi fraregnes, er der yderligere 338 aktive fartøjer med en årlig omsætning over regnskabsstatistikens tærskelniveau på 270.000 kr. Fartøjerne er fordelt på 103 hjemhavne, heraf otte

havne med 10-16 fartøjer, 15 havne med 5-9 fartøjer, 40 havne med 2-4 fartøjer og 40 havne med ét fartøj.

Af de 103 havne var der 18 havne med en samlet landingsværdi for de tilhørende fartøjer på over 10 mio. kr. Tilsammen havde disse havne en landingsværdi på 388 mio. kr. fordelt på 149 fartøjer. De resterende 85 havne havde 189 registrerede fartøjer med landingsværdi over tærskelniveauet og en samlet omsætning i 2013 på 198 mio. kr.

Figur 4.10 Værdien af landingerne fra fartøjer fra andre havne fordelt på arter/artsgrupper

Restgrupperne udgør en blanding af de forskellige fiskerityper. Gruppen af fartøjer under 12 meter består af 103 garnbåde og 38 trawl- eller kombi-fartøjer. I gruppen 12-17,9 meter indgår 18 garnbåde, syv snurrevods både og 99 trawlere, og i gruppen 18-23,9 meter indgår to garnbåde og 13 trawlere.

I 2013 blev overskudsgraden 6 til 7 pct. for fartøjerne over 12 meter og 14 pct. for fartøjerne over 24 meter og specialfiskerierne. I gruppen af fartøjer under 12 meter blev overskudsgraden negativ, da den beregnede ejer aflønning ikke kunne dækkes af resultatet af den primære drift (driftsresultat før finansieringsudgifter).

Tabel 4.10 Regnskabstal for fartøjer hjemmehørende i andre havne

	2012	2013	Fartøjslængdegrupper 2013				Hestereje- fartøjer	Muslinge- fartøjer
			< 12 m	12-17,9	18-23,9	> 24 m		
Antal fartøjer	358	338	141	126	15	6	8	42
	mio. kr.							
Bruttoudbytte	631,3	618,0	105,0	277,9	75,0	66,6	29,2	64,3
Driftsomkostninger	484,6	477,1	78,8	214,4	62,8	54,6	21,3	45,3
Finansieringsudgifter	47,5	41,7	5,1	18,4	5,9	6,1	1,4	4,8
Driftsresultat	99,2	99,2	21,0	45,1	6,4	5,9	6,5	14,3
Ejer aflønning (beregnet)	116,3	113,2	43,7	45,6	7,3	2,6	3,8	10,1
Materielle anlægsaktiver	1 455,6	1 345,5	132,7	729,1	242,8	193,5	3,9	43,6
Immaterielle anlægsaktiv	748,5	739,6	117,4	302,8	97,4	69,0	31,5	121,5
Omsætningsaktiver	190,2	149,8	45,5	50,6	4,6	22,9	11,6	14,6
	pct.							
Overskudsgrad	4,8	4,5	-16,8	6,4	6,7	14,1	14,0	13,9
Afkastningsgrad	1,4	1,3	-7,0	1,7	1,5	3,7	11,3	5,7
Soliditetsgrad	59,6	55,2	59,5	61,8	64,0	35,8	23,6	31,1

Anm.: Tabellen omhandler kun fartøjer (regnskabsenheder) med årlig omsætning over 270.000 kr.

5. English summary

The publication consists of four articles, each analysing different aspects of importance in the Danish food industry and its development. The publication starts off with describing the development within 9 resource areas, including special attention focussed on the resource area food products. Subsequently, there are articles on labour in agriculture, the organic market as well as accounts figures for the most important fishing ports in Denmark.

The main points in the four articles are as follows:

Food products and other resource areas:

The resource areas review an alternative classification of business enterprises in coherent business areas on the basis of the finished products. The resource areas are divided into 9 different areas, including food products.

- In 2012, 1.3 million people were full-time employed in the private sector and the resource area food products accounted for 186,000 of these full-time employed people.
- The resource areas accounted for total sales of DKK 3,300 billion in 2012. Sales within the resource area reached DKK 645 billion, corresponding to 20 pct. of total sales. Food products were thus the greatest resource area in terms of sales in 2012.
- The ordinary profit was DKK 226 billion in 2012, which was similar to 2008. The ordinary profit of the resource area food products increased by DKK 14 billion to DKK 31 billion from 2008 to 2012.
- In 2012, the equity capital of the resource area food products was DKK 337 billion, which was a reduction of DKK 77 billion compared to 2008. The sub-group primary industry accounted for the entire fall in the equity capital of the resource area food products.

Labour in agriculture:

- Employment in agriculture saw a fall of 22,000 to 81,000 persons from 1999 to 2013. This corresponded, in terms of full-time employed persons, to 52,000 in 2013, a fall of 12,000 full-time employed persons since 1999.
- Just over 5,000 persons, corresponding to 6 pct. of all persons employed in agriculture, are engaged in organic agriculture.
- Spouses participate in agricultural work at almost every third farm.
- Half of all farmers work on their own. This is most widespread at farms without any livestock, where the share is around two thirds, while only every fifth farmer at pig farms works on their own.

The organic market

- Sales of organic products in the retail trade almost tripled to DKK 5,883 million from 2003 to 2013. This corresponded, in terms of per capita, to an increase in the retail trade from DKK 375 in 2003 to DKK 1,037 in 2013.
- Total sales of organic food products and beverages to food service, e.g. restaurants and institutional kitchens accounted for DKK 981 million in 2013.
- Since 2003, Denmark has had a deficit on the trade balance for organic products, but exports have started to catch up with imports since 2008.
- Denmark's consumption and exports of organic products are dominated by dairy products.

Accounts figures for the most important fishing ports:

- The Danish fishermen landed 664,000 ton of fish at a total value of DKK 2.9 billion in 2013. 98.3 pct. of the landings are covered by the statistics and include 616 fishing vessels registered in 111 different ports.
- The 8 largest fishing ports accounted for total landings amounting to DKK 2.3 billion in 2013, corresponding to 80 pct. of the total value of landings for the Danish fishing vessels.
- Hirtshals is the largest Danish fishing port measured in terms of the value of landings. The landings at Hirtshals fishing port reached DKK 634 million, corresponding to 22 pct. of the total value of landings in 2013.
- The five largest fishing vessels in Hirtshals accounted for 83 pct. of the gross income in Hirtshals and 96 pct. of the total operating income.

Sources and methods

The thematic sections are based on various statistics compiled by Statistics Denmark's Division for Food Industries.

Food products and other resource areas are based on linkages of data from the general statistics on business enterprises as well as the accounts statistics for agriculture, fishery and aquaculture.

Manpower in agriculture is based on the agricultural and horticultural survey conducted by Statistics Denmark.

The articles on the ecological market are prepared on the basis of data from the following statistics: Retail sales of organic food products and beverages, External trade in organic products and Sales of food products and beverages to food service as well as statistics on areas and livestock production.

Accounts figures for the most important fishing ports constitute a further processing of the accounts statistics for fishery.

More figures on the food industry

Further analyses and figures on the food industry are available from:

www.dst.dk/da/Statistik/emner/landbrug-gartneri-og-skovbrug.aspx

www.dst.dk/da/Statistik/emner/fiskeri-og-akvakultur.aspx

Here, figures are available on, e.g.:

- farms, areas and livestock
- labour in agriculture
- production and uses
- ecology
- accounts